

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ
ด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

จัดทำโดย นางสาวแก้วเกศร์ ถาวรพันธ์
รหัส 9002

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ปี 2560
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ
ด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

จัดทำโดย นางสาวแก้วเกศร์ ถาวรพันธ์
รหัส 9002

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ปี 2560
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....
(เอกอัครราชทูต ดร. จริยวัฒน์ สันตะบุตร)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(ดร. กาญจนา วานิชกร)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาไทยซึ่งเป็นหนึ่งในองค์กรหลักด้านนิติบัญญัติ มีสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านวิชาการ ด้านต่างประเทศ และด้านธุรการต่าง ๆ ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงานด้านต่างประเทศเพื่อสนับสนุนภารกิจของวุฒิสภาหรือสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น มีสำนักงานต่างประเทศปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนภารกิจ ประกอบด้วย (1) การแลกเปลี่ยนการเยือนอย่างเป็นทางการ (2) การรับรองบุคคลสำคัญ ๆ ของรัฐสภาต่างประเทศและเอกอัครราชทูตต่างประเทศในไทย (3) การประชุมระหว่างประเทศ (4) การสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างกัน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนและการศึกษาดูงาน ของคณะกรรมการและการแลกเปลี่ยนของผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

การศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อเสนอแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานในการสนับสนุนงานด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากการศึกษาพบว่า บทบาทด้านต่างประเทศของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานต่างประเทศยังไม่สามารถปฏิบัติงานด้านสารัตถะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังไม่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้บริหารที่ได้วางนโยบายไว้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาการดำเนินงานด้านเครือข่ายต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในอดีตพบว่า ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไม่ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทในการสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศในระดับองค์กร ยังไม่มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานด้านเครือข่ายต่างประเทศที่ชัดเจน การศึกษานี้จึงเสนอว่า เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมบทบาทในการปฏิบัติงานด้านสารัตถะของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศ โดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายของการสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศ คือ การพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างประเทศที่จำเป็นสำหรับงานสารัตถะของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และการกำหนดขอบเขตการดำเนินการในลักษณะของการจัดทำเครือข่ายความร่วมมือต่างประเทศตามประเด็นที่หน่วยงานให้ความสำคัญและต้องการสร้างเครือข่าย (issue-based) ซึ่งในการศึกษานี้ได้หยิบยกประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) จากนั้นจึงวิเคราะห์หาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยนำแนวคิดการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาใช้ ซึ่งทำให้ทราบว่าในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศในประเด็นดังกล่าวมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลัก ๆ คือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส และคณะอนุกรรมการสตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สถาบันพระปกเกล้า กรมองค์การระหว่างประเทศ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ และกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ UN Women ประจำประเทศไทย IPU (Inter-Parliamentary Union) และสำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน (AIPA) โดยต้องระบุว่าหน่วยงานเครือข่ายเหล่านี้จะได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการเป็นเครือข่ายร่วมกับสำนักงาน

เลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในระยะยาว นอกจากนี้ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ต้องมีการกำหนดแนวทางการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกิจกรรมสำคัญที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องดำเนินการเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศ อาทิ การเชิญเป็นที่ปรึกษา (Consultation) การติดต่อสื่อสารระหว่างเครือข่าย (Communication) การเสวนา (Dialogue) และการเป็นพันธมิตร (Partnership)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ปี 2560 ของกระทรวงการต่างประเทศ

ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านต่างประเทศของสำนักงานการต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้บริหารและอดีตผู้บริหารด้านต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้า และขอขอบคุณเลขาธิการวุฒิสภา นางวรารัตน์ อติแพทย์ ที่สนับสนุนและอนุมัติให้ข้าพเจ้าเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ในครั้งนี้

อนึ่ง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไม่อาจสำเร็จลงได้โดย หากไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษา ประกอบด้วย เอกอัครราชทูต ดร. จริยวัฒน์ สันตะบุตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล และดร. กาญจนา วานิชกร ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้า

นอกจากนี้ ขอขอบคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสถาบันการต่างประเทศ เทเวศวงศ์ วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศทุกท่าน ที่ได้จัดการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต และให้การดูแล อำนวยความสะดวกในทุกด้านเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาที่เข้ารับการอบรม

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการศึกษาค้นคว้าส่วนบุคคลนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

แก้วเกศร์ ถาวรพันธ์
สิงหาคม 2560

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	4
1.4 สมมติฐานการศึกษา	4
1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับการศึกษา	4
1.6 นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดทฤษฎี	6
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	15
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	16
บทที่ 3 ผลการศึกษา	17
3.1 การปฏิบัติงานด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	17
3.2 การศึกษาจากเอกสาร	19
3.3 ประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender Equality)	23
3.4 ผลการศึกษา	25
3.5 แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา	28
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	37
4.1 สรุปผลการศึกษา	37
4.2 ข้อเสนอแนะ	39
บรรณานุกรม	43
ภาคผนวก	
ก. แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาส่วนบุคคล	46
ข. ยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560–2564)	47
ประวัติผู้เขียน	53

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ระดับของความร่วมมือ	9
ตารางที่ 2	แนวทางในการจัดการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	13
ตารางที่ 3	เครือข่ายความร่วมมือภายในประเทศ	21
ตารางที่ 4	เครือข่ายความร่วมมือต่างประเทศ	22
ตารางที่ 5	สรุปผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	31
ตารางที่ 6	สรุปผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอก: หน่วยงานภาครัฐ	31
ตารางที่ 7	สรุปผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอก: หน่วยงานต่างประเทศ	33
ตารางที่ 8	สรุปผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอก: สถาบันวิชาการ	34
ตารางที่ 9	แนวทางการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	35

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	ประเภทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพิจารณาจากอำนาจ ความสนใจและ ความชอบธรรม	14
ภาพที่ 2	ปัญหาในการดำเนินการด้านเครือข่ายต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา	27
ภาพที่ 3	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านต่างประเทศของ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	30

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐสภาไทยในฐานะองค์กรด้านนิติบัญญัติมีภารกิจหลักในการตรากฎหมายของประเทศ ทั้งยังมีบทบาทสำคัญในเวทีระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบันนิติบัญญัติของไทยกับสถาบันนิติบัญญัติของต่างประเทศ อันจะนำมาซึ่งความเข้าใจ ความร่วมมือ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน เพื่อร่วมกันแสวงหาแนวทางในการแก้ไขประเด็นปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการดำเนินการใด ๆ ที่สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายบริหารเพื่อรักษาและเพิ่มพูนผลประโยชน์ของชาติและประชาชน

ในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาไทยซึ่งเป็นหนึ่งในองค์กรหลักด้านนิติบัญญัติ มีสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านวิชาการ ด้านต่างประเทศ และด้านธุรการต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ายึดและควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ และได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557¹ ซึ่งในมาตราที่ 6 ได้กำหนดให้มี “สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่แทน สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา” โดยมีสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นหน่วยงานสนับสนุนให้กับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ทั้งนี้ ภารกิจของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในปัจจุบันจึงยังคงมีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านนิติบัญญัติให้กับสถาบันนิติบัญญัติของประเทศ ในส่วนของการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภานั้นยังมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน “องค์กรที่เป็นเลิศในการส่งเสริม สนับสนุนงานฝ่ายนิติบัญญัติ” ตามที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560–2564)² โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของภารกิจด้านต่างประเทศ ซึ่งระบุไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ โดยมีเป้าประสงค์ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีการพัฒนาเครือข่ายด้านนิติบัญญัติกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ อันจะเป็นประโยชน์กับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในหลายด้าน อาทิ ด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลกฎหมาย ด้านระบบงาน และด้านการพัฒนาบุคลากร เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในการปฏิบัติงานด้านต่างประเทศเพื่อสนับสนุนภารกิจของวุฒิสภาหรือสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นั้น สำนักการต่างประเทศมีหน้าที่ในการสนับสนุนบทบาทด้านนิติบัญญัติ โดยสามารถแบ่ง

¹ ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 (กรุงเทพมหานคร, 2557), หน้า 3.

² สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, แผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560–2564) (กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์, 2560), หน้า 35.

ออกเป็น 4 ส่วน คือ (1) การแลกเปลี่ยนการเยือนอย่างเป็นทางการ (2) การรับรองบุคคลสำคัญ ๆ ของรัฐสภาต่างประเทศและเอกอัครราชทูตต่างประเทศในประเทศไทย (3) การประชุมระหว่างประเทศ (4) การสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างกัน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนและการศึกษาดูงานของ คณะกรรมการธิการ ตลอดจนการศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนของผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา

ในการนี้ เพื่อสนับสนุนภารกิจดังกล่าว สำนักการต่างประเทศจำเป็นต้องรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นสำคัญ ๆ เพื่อจัดทำข้อมูลต่าง ๆ อาทิเช่น เอกสารถ้อยแถลง (Intervention) เอกสารคำกล่าวในที่ประชุม เอกสารบรรยายขององค์ปาฐก (Keynote Speaker) และเอกสารประกอบประเด็นการสนทนา (Talking points) กับบุคคลสำคัญต่างประเทศ ซึ่งในการ ดำเนินการจัดทำเอกสารที่กล่าวมา นักวิเทศสัมพันธ์จำเป็นต้องใช้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อประกอบการศึกษา วิเคราะห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกปัจจุบัน ที่ข้อมูลข่าวสารมากมายจนอยู่ใน สภาวะของความท่วมท้นของข้อมูล ซึ่งมีทั้งข้อมูลที่เชื่อถือได้และข้อมูลที่ผิดพลาดหรือข้อมูลลวง อีกทั้งประเด็นปัญหาในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จึงจำเป็นต้องอาศัยและพึ่งพาความรู้ความ เชี่ยวชาญของหน่วยงานอื่นซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัประเด็นเหล่านั้นโดยตรง สำนักการต่างประเทศจึง จำเป็นต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และได้ ข้อมูลอย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ดังนั้น การมีเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศจึงมีความสำคัญ ทั้งในแง่ของการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการ และการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์ระหว่างบุคลากรของเครือข่ายด้านต่างประเทศซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ในการจัดเตรียมเอกสารด้านต่างประเทศของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานต่างประเทศ เพื่อการนำเสนอของสมาชิกวุฒิสภา/สภานิติบัญญัติแห่งชาติในเวทีระหว่างประเทศประกอบด้วย หัวข้อหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก (Climate change)
- 2) ประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน (Democracy and Human rights)
- 3) สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ (Peace and Security)
- 4) การพัฒนาที่ยั่งยืน การคลังและการค้า (Sustainable development, Finance and Trade)
- 5) การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน/ การค้ามนุษย์ (Labor migration/ Human trafficking)
- 6) การประมงและความร่วมมือทางทะเล (Maritime cooperation)
- 7) เรื่องแนวทางการปราบปรามยาเสพติด (Drug free community)
- 8) สังคมผู้สูงอายุ (Aging society)
- 9) ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender equality)

ประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นประเด็นสำคัญระดับโลก (Global issues) จึงมัก ถูกหยิบยกมาหารือในเวทีการประชุมระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการประชุมในเวที รัฐสภาระหว่างประเทศด้วย นอกจากนี้ สมาชิกรัฐสภายังมีการศึกษาในหัวข้อดังกล่าวทั้งในชั้น

กรรมการ ในรัฐสภา และเวทีการสัมมนาและการประชุมในทุกระดับ รวมทั้งการหารือในระดับ
พหุภาคี และทวิภาคของประธานรัฐสภา และรองประธานรัฐสภา

สภาพปัญหาปัจจุบัน

จากสภาวะการณ์ทางการเมืองของไทยในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการปฏิรูปประเทศในทุกด้าน เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งในส่วนของสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้นมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาออกกฎหมายเพื่อรองรับการปฏิรูปดังกล่าว ทั้งยังมีบทบาทต่อเนื่องในเวทีรัฐสภาระหว่างประเทศในการนำเสนอท่าทีของประเทศไทยต่อประเด็นสำคัญ ๆ ในเวทีสากล โดยมีสำนักการต่างประเทศทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านต่างประเทศของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งที่ผ่านมาการดำเนินงานด้านต่างประเทศของสำนักการต่างประเทศยังขาดการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน อีกทั้งบทบาทการดำเนินงานยังเป็นลักษณะการทำงานเชิงรับ (reactive) มากกว่าจะเป็นการดำเนินงานเชิงรุก (proactive) อยู่ในหลายมิติ ทั้งในเรื่องการเตรียมข้อมูลเชิงวิชาการ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย (policy brief) เพื่อนำเสนอในที่ประชุมระหว่างประเทศซึ่งที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่จะดำเนินการจัดทำประเด็นหรือข้อเสนอต่าง ๆ ตามคำร้องขอของสมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติมากกว่าจะเป็นการนำเสนอประเด็นหรือข้อเสนอที่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำไว้แล้ว นอกจากนี้ บทบาทในการสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศกับหน่วยงานภายนอกยังเป็นบทบาทใหม่ที่สำคัญของสำนักการต่างประเทศ เนื่องจากภายใต้แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับที่ 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ มีเป้าประสงค์ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีการพัฒนาเครือข่ายด้านนิติบัญญัติกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ ซึ่งหมายรวมถึงการสร้างเครือข่ายด้านประเทศที่อยู่ภายใต้การดำเนินงานของสำนักการต่างประเทศด้วย จากยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่าสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ให้ความสำคัญกับงานด้านต่างประเทศและการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงได้กำหนดไว้เป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ซึ่งเป็นประเด็นที่ไม่เคยระบุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ทั้งสามฉบับที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในปัจจุบันด้านการสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศแล้ว พบว่านอกจากจะขาดการประสานงานและความร่วมมือจากหน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาแล้ว สำนักการต่างประเทศยังขาดความต่อเนื่องในการติดต่อและดำเนินกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายภายนอกที่มีอยู่ ทั้งยังไม่มีกำหนดแนวทางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศ ส่งผลให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นทางการจำนวนน้อย มีอัตราการขยายเครือข่ายต่ำ และในบางกรณีมีการสูญเสียเครือข่ายที่มีอยู่เดิม

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงควรมีการศึกษาในเรื่อง แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อเสนอแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานในการสนับสนุนงานด้านสาร์ตละต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาบทบาทด้านงานต่างประเทศของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

1.2.2 เพื่อหาแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษาและระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2560

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ศึกษากรณีเครือข่ายความร่วมมือด้านความเท่าเทียมทางเพศ (Gender equality) เนื่องจากประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศเป็นประเด็นที่สมาชิกวุฒิสภา/สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง และเป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกมาพิจารณาและพูดคุยระหว่างสมาชิกรัฐสภาในหลายโอกาสและหลายเวที ทั้งเวทีระดับประเทศและเวทีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ประเด็นความเท่าเทียมทางเพศยังถูกบรรจุไว้ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ UN Sustainable development Goals (SDGs) โดยเป็นเป้าหมายที่ 5 การบรรลุความเท่าเทียมทางเพศและการเสริมสร้างพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาจากข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.3.3 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ได้แก่ การสัมภาษณ์สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

1.4 สมมติฐานการศึกษา

เป้าหมายของการสร้างเครือข่ายมีผลต่อการกำหนดแนวทางสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาหรือไม่

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1.5.1 ทราบถึงบทบาทที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติงานด้านต่างประเทศของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

1.5.2 ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

1.6 นิยามศัพท์

การสร้างเครือข่าย หมายถึง การทำให้มีการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร กฎหมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านต่างประเทศ และการสร้างความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านงานต่างประเทศระหว่างกันโดยสมัครใจ

ภารกิจงานด้านต่างประเทศ หมายถึง บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบด้านงานต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

เครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศ หมายถึง การเชื่อมโยงของหน่วยงาน องค์กร และสถาบันทางวิชาการทั้งภาครัฐและเอกชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลวิชาการ กฎหมายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

2.1.1.1 ความหมายของเครือข่าย

Paul Starkey (1997: 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เครือข่าย คือ กลุ่มของคนหรือองค์การที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะที่บุคคลหรือองค์การสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตน การสร้างเครือข่ายเป็นการทำให้บุคคลและองค์การที่กระจัดกระจายได้ติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเป็นการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ อีกทั้งสมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการคบค้าสมาคมแบบพึ่งพิง

Hanson (2003: 523) ให้ความหมายของเครือข่าย (Network) ว่า หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่มองค์กรหรือหลายองค์การที่มีทรัพยากรของตัวเอง และประสานงานในระยะเวลาพอสมควร จะมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ก็ตาม แต่จะมีการวางรากฐานเอาไว้เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องการขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาและสามารถติดต่อกันต่อไปได้ และจะต้องมีความสนใจในเรื่องหนึ่งเรื่องใดร่วมกัน อย่างไรก็ตาม หากจะให้เป็นเครือข่ายที่ดีได้ต้องมีปัจจัยความร่วมมือกันที่จะติดต่อสื่อสารเต็มใจที่จะประสานงานกัน และที่สำคัญสมาชิกต้องยอมรับที่จะทำกิจกรรมร่วมกันไม่ใช่เพียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเท่านั้น

Joanna Smith และ Priscilla Wohlstetter (2006: 250) อธิบายว่า เครือข่าย คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ ภายในเครือข่ายมีลักษณะของความสมัครใจ (voluntary) โดยที่ไม่มีการไต่บังคับหรือสั่งการองค์การอื่น ๆ ในเครือข่ายได้ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะอยู่ในระดับที่สามารถนำไปสู่การแลกเปลี่ยนทรัพยากรในการดำเนินงานหรือการตัดสินใจร่วมกันระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ ภายในเครือข่าย

ประเวศ วะสี (2541: 13-16) กล่าวถึง เครือข่ายทางสังคมที่มีการขยายตัวออกไปจะมีลักษณะคล้ายเครือข่ายในสมอง โดยโครงสร้างของสมองนั้นจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับที่สูงเพื่อการมีชีวิตรอด และโครงสร้างทางสังคมจะมีวิวัฒนาการไปเหมือนโครงสร้างทางสมองมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความ

เปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของสังคม จากสังคมใช้อำนาจไปเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้โดยมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมจากแนวดิ่งไปเป็นเครือข่ายสังคมที่มีการโยยใยความสัมพันธ์ในทุกทิศทางเป็นเครือข่ายทางสังคมแห่งกัลยาณมิตรหรือเครือข่ายสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning social networks)

ธนา ประมุขกุล (2547: 37) ให้ความหมายของเครือข่ายว่า คือ ภาพข่ายใยแมงมุมซึ่งแสดงให้เห็นการถักทอโยงใยกันของเส้นใยที่พาดผ่านกันหลายเส้น หลากทิศทาง ดังนั้น เครือข่ายจึงเป็นการเชื่อมโยงอย่างมีเป้าหมาย เป็นการเชื่อมโยงระหว่างระบบที่ปฏิบัติการอยู่เข้าด้วยกัน เช่น การเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เข้าเป็นเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น หรืออาจเป็นการเชื่อมโยงระหว่างบทบาทของบุคคล/ องค์กรต่าง ๆ ภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมใด ๆ ของภาคีสมาชิก ดังนั้น เครือข่ายจึงเป็นรูปแบบการทำงานในลักษณะสร้างความร่วมมือ ประสานงานกันในแนวราบระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยสรรพกำลัง รวมถึงคน สติปัญญา ความสามารถและทรัพยากรในการทำงานเพื่อเอาชนะอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนของระบบราชการ

จากนิยามทั้งจากนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการชาวไทย สามารถสรุปความหมายของ “เครือข่าย” ว่าหมายถึง การที่ปัจเจกบุคคล กลุ่มของคนหรือองค์การที่มีความสมัครใจมาพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกัน หรือลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยที่สมาชิกมีความเป็นอิสระ ขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม ทางด้านข่าวสาร โดยมีการจัดรูปแบบของการจัดการให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเชื่อมโยงกิจกรรมร่วมกัน และตระหนักถึงงานที่จะทำร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน

2.1.1.2 ที่มาและการเกิดเครือข่าย

ปัจจุบันประเด็นปัญหาทั้งในระดับองค์การ สังคม หรือประเทศต่างมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้การแก้ปัญหาโดยเพียงลำพังไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามที่วางไว้ การแก้ไขปัญหาร่วมกันหรือการสร้างเครือข่ายจึงกลายเป็นแนวคิดสำคัญในการแก้ไขปัญหา การสร้างเครือข่ายการทำงานจึงกลายมาเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐบาล

ทฤษฎีและแนวคิดที่อธิบายถึงเครือข่ายในการทำงาน ได้แก่ (นฤมล นิราทร, 2543: 11)

1. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) อธิบายถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ดังนั้น เหตุผลหลักที่จะทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นได้โดยสมัครใจ ก็คือแต่ละฝ่ายต้องมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย

2. แนวคิดการรวมพลัง (Synergy) การรวมพลังการทำงานนำไปสู่ผลได้ที่มีคุณค่าทวีคูณ หรือความเข้มแข็งมากกว่าการที่แต่ละองค์การจะทำงานโดยโดดเดี่ยว ทั้งนี้โดยมีความเชื่อว่าการรวมพลังกันจะก่อให้เกิดคุณค่าที่ทวีคูณขึ้น

2.1.1.3 ลักษณะของเครือข่าย

หากกล่าวในภาพรวมจะเห็นได้ว่าเครือข่ายเป็นแบบฉบับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหรือองค์การที่มีความเกี่ยวข้องกัน โดยกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวมักจะเชื่อมโยงกันในลักษณะของการพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน นักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของเครือข่ายไว้ดังนี้

เสาวลักษณ์ ขายทวีป (2542: 12) ได้อธิบายถึงลักษณะของเครือข่ายไว้ดังนี้

1) เครือข่ายควรมีบทบาทในการเป็นกลไกขั้นต้นเพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ ได้เข้าไปสู่กลไกแก้ไขปัญหาที่อยู่ในระดับที่สูงขึ้น

2) องค์กรที่เป็นเครือข่าย ควรมีความสัมพันธ์เป็นแบบเพื่อนร่วมงานเพื่อการประสานงานช่วยเหลือกัน ความสัมพันธ์ขององค์กรเครือข่ายอาจจะมีลักษณะแนวดิ่งแต่ไม่ได้หมายถึง การมีอำนาจในการสั่งการ

3) เครือข่ายต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน องค์กรที่เป็นเครือข่ายควรมีลักษณะที่เป็นอิสระ

นฤมล นิราทร (2543 : 7-8) กล่าวว่า ลักษณะของเครือข่ายที่สำคัญมีดังนี้

1) มีกลุ่มบุคคลหรือองค์กร

2) กลุ่มเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่ประสานกลุ่มหรือบุคคลเอาไว้ สิ่งที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ก็คือข่าวสารข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน

3) มีการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันลักษณะทั้ง 3 ประการข้างต้นเป็นลักษณะทั่วไปของกลุ่มหรือองค์กร

4) มีความเป็นอิสระต่อกัน ความเป็นอิสระต่อกันนี้หมายถึง แต่ละกลุ่มก็มีเป้าหมายมีกิจกรรมของตนเองอยู่แล้ว การเข้ามาร่วมเครือข่ายเป็นการเข้ามาร่วมเป็นบางส่วนเพื่อทำกิจกรรมหรือโครงการร่วมกัน เมื่อโครงการสำเร็จแล้วเครือข่ายก็อาจสลายตัวไปได้

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ลักษณะที่ดีของการทำงานเครือข่ายจำเป็นต้องมีองค์ประกอบหลัก ๆ ที่สำคัญ คือ เป็นเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจนและเป็นอิสระ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้การทำงานแบบเครือข่ายเป็นไปด้วยดี

2.1.1.4 รูปแบบของเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Networks Model)

เมื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับเครือข่าย (Networks) และ ความร่วมมือ (Collaboration) จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 แนวคิดไม่สามารถแยกออกจากกันได้ กล่าวคือเมื่อมีเครือข่าย หากแต่ไม่มีความร่วมมือก็ไม่สามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ เครือข่ายจึงถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือ เนื่องจากการเปิดโอกาสให้องค์การต่าง ๆ ได้เข้ามาดำเนินการร่วมกัน สร้างความรู้ในด้านต่าง ๆ ตลอดจนแบ่งปันทรัพยากร และค้นหาแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน นอกจากนี้การปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้บริบทของเครือข่าย เป็นการปฏิบัติงานที่ไม่ใช่การปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา หากแต่เป็นการร่วมกันค้นหาแนวทางในการปฏิบัติงาน (Robert Agranoff, 2006 : 57-58)

8) ปลุกฝังแนวทางการทำงานแบบเครือข่ายให้เป็นวัฒนธรรม ผลงานที่ดีมาจากความร่วมมือและการยึดจุดมุ่งหมายร่วมกัน ผนวกกับการมีภาวะผู้นำที่ดีและการจัดการที่ดี เชื่อมโยงให้เห็นว่าพฤติกรรมความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน นำไปสู่ความสำเร็จของวัตถุประสงค์ ร่วมกันคิดค้นกลไกและหนทางที่พัฒนาภาวะผู้นำ และการสร้างผู้นำเครือข่ายความร่วมมือรุ่นใหม่

2.1.1.7 แนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

- 1) บริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน
- 2) ผู้บริหารมีหน้าที่ในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก
- 3) สร้างวิสัยทัศน์ของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน
- 4) ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมแข่งขันในกระบวนการทำงาน
- 5) ทุกคนเป็นกำลังสำคัญของกลุ่ม
- 6) ผู้ปฏิบัติงานเห็นและเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างงาน
- 7) มีการรับฟังและตีชมผลงาน
- 8.งานที่ทำสร้างความรู้สึกพึงพอใจและความสำเร็จแก่ผู้ปฏิบัติ
- 9) มีการทบทวนสะท้อนความคิดถึงสิ่งที่ได้ทำไปแล้ว
- 10 .มีการเรียนรู้ผลการทำงานเพื่อปรับปรุงทักษะและผลงานอย่างต่อเนื่อง
11. สมาชิกกลุ่มทุกคนสามารถพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญของตน

อย่างต่อเนื่อง

2.1.2 แนวคิดการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis)³

แนวคิดการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์กรหรือระบบ โดยใช้เป็นเครื่องมือวินิจฉัยบ่งชี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคล หน่วยงาน องค์กร อธิบายสิ่งที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสนใจ หรือความต้องการ รวบรวมแนวความคิดเกี่ยวกับปัญหา ระบุแหล่งทรัพยากรและอำนาจการสั่งการหรืออำนาจในการชี้นำทางความคิด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารองค์กรหรือระบบให้มีความยั่งยืน ผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจ และให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกมิติ การบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเหมาะสมจะเอื้อประโยชน์ให้แก่องค์กรหรือระบบ ผู้บริหารองค์กรควรให้ความสนใจต่อข้อเสนอแนะ ข้อเรียกร้องหรือความกังวลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำมาเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ส่งผลกระทบสูงต่อองค์กรหรือระบบ

ในการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียสามารถดำเนินการด้วยการตอบคำถามต่าง ๆ ได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสียคือใคร กำลังคิดอะไร มีอิทธิพลอำนาจต่อเราอย่างไร ดึงเขามาเป็นพันธมิตรได้อย่างไร ควรแจ้งข้อมูลข่าวสารอย่างไร และจะทำงานร่วมกันได้อย่างไรเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป ผลจากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียจะทำให้สามารถระบุผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดและผู้มีส่วนได้เสียหลัก (Key stakeholder) ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน การบริหารจัดการทรัพยากร การวางแผนการสื่อสารและใช้ประโยชน์จากผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด นอกจากนี้ยังทำให้เห็นถึงประเด็นต่าง ๆ ที่ควรคำนึงถึง และการลดผลกระทบจากผู้มีส่วนได้เสีย หากผู้บริหาร

³ รัชตะ ตั้งศิริพัฒน์ และวิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร, การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, วารสารวิชาการสาธารณสุข 12, 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2546): 865.

ละเลยความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไปอาจทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเลิกให้การสนับสนุนต่อองค์กรหรือได้

ผู้มีส่วนได้เสีย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ต่อประเด็นหนึ่ง ๆ ที่เรากำลังพิจารณา ไม่ว่าจะเป็นคนที่ได้ประโยชน์ เสียประโยชน์ บุคคลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในประเด็นนั้น หรือผู้ที่มีความสนใจ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มดังกล่าวต่อประเด็นที่เราสนใจอาจเกิดจากความใกล้ชิดทางภูมิประเทศ การพึ่งพาทรัพยากรจากแหล่งเดียวกัน

หัวใจสำคัญของการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย คือ การศึกษาบุคคลหรือหน่วยงานเหล่านั้นอย่างลึกซึ้ง พยายามเข้าถึงความสนใจ พฤติกรรม ความต้องการ ความรู้ จุดประสงค์ของการทำงาน อิทธิพล อำนาจหน้าที่ที่มีจุดยืนต่อประเด็นที่กำลังพิจารณา รวมไปถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อนำข้อมูลมาคาดการณ์รูปแบบการตอบสนองหาแนวทางในการเพิ่มการสนับสนุน ลดการต่อต้านคัดค้าน รวบรวมกลุ่มที่มีความเห็นเหมือนกัน แยกกลุ่มที่มีความเห็นเหมือนกัน แยกกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่างหรือคัดค้าน เพื่อให้โครงการที่เราต้องการประสบความสำเร็จ

2.1.2.1 การจำแนกประเภทผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

เราสามารถจำแนกประเภทผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้หลายวิธี โดยพิจารณาตามประเด็นที่ศึกษา และลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น

1) การแบ่งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับการบริหารหรือการปรับปรุงองค์กร มีการแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1.1) บุคคลหรือหน่วยงานภายในองค์กร (Internal stakeholder) เป็นบุคคลที่ทำงานภายใต้ขอบเขตขององค์กร ได้แก่ ผู้จัดการ ลูกจ้าง

1.2) บุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นคนกลางระหว่างองค์กร (interface stakeholder) เป็นบุคคลที่มีบทบาททั้งภายในและภายนอกองค์กรเฉพาะในประเด็นที่สนใจ เช่น คณะกรรมการบริหาร

1.3) บุคคลหรือหน่วยงานภายนอกองค์กร (external stakeholder) เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานในประเด็นต่าง ๆ การให้ทุน ให้ข้อมูล การเป็นคู่แข่ง หรือหน่วยงานการศึกษาที่มีความสนใจในเรื่องดังกล่าว

2) แบ่งตามความใกล้ชิดกับโครงการหรือนโยบาย เช่น

2.1) Primary stakeholder เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับระบบโดยตรง ได้ประโยชน์หรือ เสียประโยชน์ ต้องเสียสละทุนหรือกำลังในการทำงาน

2.2) Secondary stakeholder เป็นหน่วยงานหรือองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบในระดับรอง ๆ ลงมาและไม่มากเท่ากับ primary stakeholder

ส่วนคำว่า key stakeholder หมายถึงผู้ที่มีความสำคัญหรืออิทธิพลต่อโครงการมาก ถ้าไม่มี key stakeholder โครงการดังกล่าวมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จอย่างสูง

การแบ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นกลุ่มต่าง ๆ มีประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจ และลดความสับสนในการวางแผนปฏิบัติการ เพราะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละกลุ่มจะมีวิธีการ

จัดการที่แตกต่างกัน เช่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กร จะแตกต่างจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่นอกองค์กร

2.1.2.2 ขั้นตอนในการทำการวิเคราะห์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

1) ขั้นตอนที่ 1 ระบุวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษาและความเข้าใจเบื้องต้นต่อระบบ

วิธีหนึ่งที่ใช้ในการระบุปัญหาและทำความเข้าใจต่อระบบคือ การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ (key stakeholder) บางท่าน ซึ่งเป็นวิธีที่ค่อนข้างสะดวกได้ ข้อมูลที่ค่อนข้างตรงประเด็น แต่จะมีข้อเสียที่จะได้ประเด็นและข้อมูลเฉพาะที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคนนั้นมีความสนใจหรือรับรู้เท่านั้น ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมทั้งหมด

2) ขั้นตอนที่ 2 ค้นหาผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

การค้นหาผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทำได้หลายวิธีเช่น การศึกษาจากเอกสาร การใช้ snow ball technique (ให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยระบุผู้ที่สามารถให้ข้อมูลรายต่อไปแก่นักวิจัย) การจัดสัมมนากลุ่มและการลงประกาศตามสื่อ คำถามที่จะช่วยในการระบุผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้ครบถ้วน ได้แก่ ใครมีหน้าที่รับผิดชอบทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความสนใจ มีความรู้ หรืออยู่ในแวดวงใกล้เคียง หน่วยงานหรือบุคคลใดที่จะได้หรือเสียประโยชน์ ใครเป็นเจ้าของเงินทุน หรือวัตถุดิบ หน่วยงานใดที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงหรือนโยบายนั้น ๆ

ปัญหาต่อไปคือ ในกรณีที่มีผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหน่วยงานหรือองค์กร ในการสัมภาษณ์ตัวแทนองค์กรผู้ที่ทำการศึกษามองเห็นว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องเป็นตัวแทนองค์กรได้ ความเห็นมีส่วนขับเคลื่อน หรือเป็นความเห็น จุดยืนของหน่วยงานนั้น ควรสัมภาษณ์ผู้ที่เป็นหัวหน้าองค์กร ตัวแทนที่มีหน้าที่โดยตรง หรือสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หลาย ๆ คน

3) ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาลักษณะของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในด้านความสนใจ บทบาทหน้าที่ จุดประสงค์ในการทำงานและส่วนที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำการศึกษามองพยายามหาข้อมูลเพื่อนำมาประเมินดังนี้ ลักษณะของหน่วยงาน การบริหารงาน การตัดสินใจ จุดมุ่งหมาย ผลงาน กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง มุมมองความเห็นของหัวหน้าองค์กร สิ่งที่คาดหวังว่าจะได้หรือเสีย ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร วิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วย การประชุมระดมสมอง การสัมภาษณ์ การส่งแบบสอบถามเพื่อสำรวจความเห็น การค้นคว้าเอกสาร ควรนำข้อมูลจากหลายแหล่งมาเปรียบเทียบกับเพื่อประเมินความถูกต้อง

4) ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาถึงรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มต่าง ๆ

ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรว่าเป็นในลักษณะใด เป็นความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการหรือไม่ และความสัมพันธ์ซึ่งเพียงใด ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนนี้สามารถที่จะนำมาประเมินแนวโน้มการสร้างความร่วมมือภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือประเมินแนวทางในการจัดการกรณีที่ต้องสลายการร่วมมือของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5) ขั้นตอนที่ 5 ประเมินอำนาจ ความสนใจและอิทธิพลของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนข้างต้นมาศึกษาในระดับความสนใจ อำนาจ และผลกระทบจริงที่เกิดขึ้นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีจุดประสงค์เพื่อประเมินความสำคัญของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและหาแนวทางปรับปรุงพัฒนา

อำนาจ (power) ขององค์กรคือ ความสามารถที่จะตัดสินใจให้คุณหรือให้โทษ อำนาจมาจากลักษณะขององค์กร บทบาทหน้าที่ กฎระเบียบที่รองรับ รวมทั้งอำนาจที่เกิดจากกำลังกาย เงิน ความรู้ และข้อมูล รวมทั้งอำนาจในการรวมกลุ่มเพื่อต่อรอง

ความสนใจ (interest) ขององค์กรหมายถึง การให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามนโยบายในประเด็นดังกล่าวในระดับต้น ๆ หรือการให้ความสนใจศึกษาในประเด็นดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

อิทธิพล (influence) คือความสามารถในการสร้างผลกระทบต่อนโยบายหรือหน่วยงานอื่นเป็นผลรวมระหว่างความสนใจและอำนาจ โดยมีผลให้หน่วยงานหรือบุคคลมีอิทธิพลต่อระบบ

ประเด็นที่ควรใส่ใจเวลาประเมินอำนาจและอิทธิพลของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียคือ การพึ่งพากันระหว่างหน่วยงาน หน่วยงานที่เป็นเจ้าของแหล่งทุนมีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลเหนือกว่าหน่วยงานอื่น ๆ

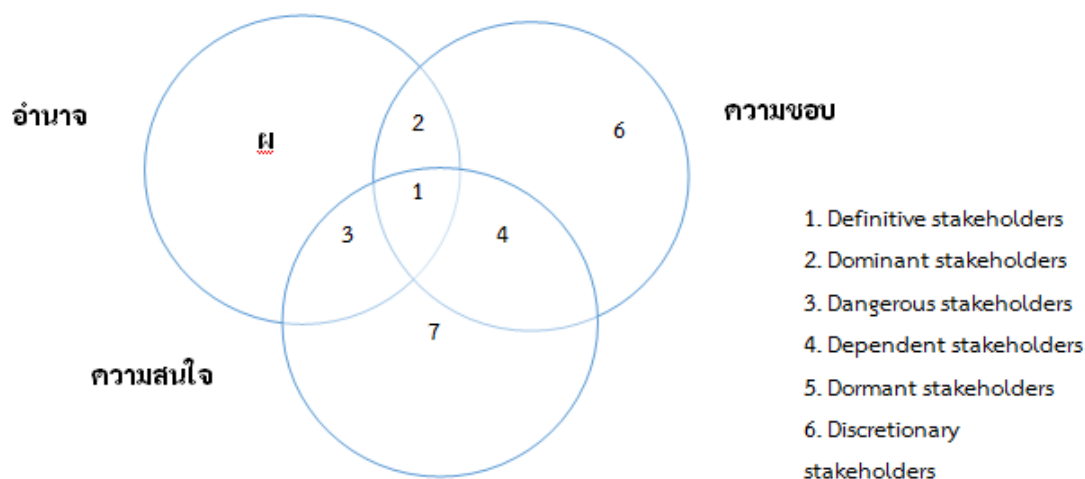
การประเมินอำนาจและอิทธิพลมีความสำคัญมากเพราะเป็นแนวทางที่สำคัญในการวางกลยุทธ์ในการปรับปรุงระบบ หรือโครงการต่าง ๆ กลยุทธ์ต่าง ๆ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2 ได้แก่ การสร้างความร่วมมือระหว่างพันธมิตรให้แน่นแฟ้น การลดศักยภาพและบทบาทการเฝ้าดูอย่างใกล้ชิด และการสร้างเสริมศักยภาพเพื่อคงความสนใจและอิทธิพลไว้

ตารางที่ 2 แนวทางในการจัดการกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในลักษณะต่าง ๆ

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย	อิทธิพลสูง	อิทธิพลต่ำ
อำนาจสูง	สร้างความร่วมมืออย่างแน่นแฟ้น	ลดบทบาท ลดอำนาจ หรือต่อต้าน
อำนาจต่ำ	เข้าร่วม เสริมสร้างศักยภาพ และ พยายามคงระดับความสนใจ และ สถานภาพที่มีอิทธิพลสูงไว้	เฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงจุดยืน

นอกจากนี้ เรายังสามารถประเมินหน่วยงานได้ด้วยวิธีการพิจารณาจากคุณสมบัติ 3 อย่าง ได้แก่ อำนาจหน้าที่ที่มีตามกฎหมาย (legal status) ความชอบธรรม (legitimacy) ในการเกี่ยวข้อง เช่น การมีความรู้ การมีทุน หรือการยอมรับจากกลุ่มอื่น ๆ และความสนใจ (interest) ซึ่งจะแบ่งผู้มีส่วนซึ่งเรียกว่า definite stakeholder ถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ เพราะมีอำนาจหน้าที่ มีความสนใจ และมีความรู้ มีทุนในการดำเนินการ ส่วนหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่มีความชอบธรรมแต่ขาดความสนใจ เรียกว่า dormant stakeholder ต้องประเมินว่าการเพิ่มความสนใจนั้นเป็นไปได้หรือไม่ ต้องใช้แนวทางใด

กระตุ้นความสนใจ ส่วนหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความสนใจ แต่ไม่มีความรู้หรือทุนในการปฏิบัติ เรียกว่า dangerous stakeholder เนื่องจากมีโอกาสที่จะทำให้โครงการประสบปัญหาได้

ภาพที่ 1 ประเภทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพิจารณาจากอำนาจ ความสนใจและความชอบธรรม

ประโยชน์ที่ได้จากการแบ่งด้วยวิธีดังกล่าว จะทำให้ผู้ที่ศึกษาสามารถประเมินได้ว่าบุคคลหรือหน่วยงานใดที่น่าจะมีบทบาทสำคัญต่อการคงอยู่ของโครงการเป็น definitive stakeholder หรือ key person ถ้าในระบบยังไม่มีหน่วยงานที่มีคุณสมบัติดังกล่าว อาจพิจารณาสนับสนุนหน่วยงานที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงและสามารถผลักดันขึ้นมาทำหน้าที่เป็น definite stakeholder ได้

6) ขั้นตอนที่ 6 การประเมินแนวทางและนำสิ่งที่ได้จากการศึกษามาใช้

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาและการประเมินข้อมูล รวมถึงการนำไปใช้ ในการหาข้อสรุปประเมินข้อมูล ประโยชน์และการนำไปใช้นั้น ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนทั้งหมดสามารถนำมาประเมินความเสี่ยงและหาข้อสรุปได้โดยพิจารณาจากแบบแผนการตอบสนองของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น แนวโน้มและปัจจัยที่จะก่อให้เกิดเหตุการณ์นั้น แนวโน้มปัจจัยที่จะก่อให้เกิด

การตอบสนองในด้านลบ มาตรการในการป้องกันและแก้ไข รวมถึงช่องทางในการร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะมีผลให้โครงการมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากขึ้นช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถพัฒนาตนเองได้ เข้าใจสถานการณ์ การปรับตัว และจุดยืนของตน ช่วยทำให้เกิดความก้าวหน้าของหน่วยงาน นอกจากนี้ การติดต่อประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ จะช่วยสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งและสร้างอำนาจต่อรองกับผู้กำหนดกำหนดนโยบายได้

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน⁴

ในงานวิจัยของภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิชัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ สร้างและพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ฯ รองผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่ฯ ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการติดตามฯ คณะกรรมการเขตพื้นที่ฯ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่เป็นโครงสร้างเชื่อมโยงของกระบวนการ/ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มบุคคล/หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ที่จะประสานเชื่อมโยงเข้าหากันเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางด้านวิชาการซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีคุณภาพ มีกระบวนการ/ขั้นตอนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย (2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย (3) ขั้นสร้างพันธมิตรร่วมกัน (4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย (5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ (6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง ส่วนองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย (1) กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่าย (2) เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย (3) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (4) คุณลักษณะที่ดีของสมาชิกและผู้นำเครือข่าย (5) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล

2.2.2 แนวทางที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการวิจัยวิทยาศาสตร์⁵

ในรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง แนวทางที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการวิจัยวิทยาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างเครือข่ายเพื่องานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเพื่อหาแนวทางที่ดีสำหรับการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานวิจัยในต่างประเทศ จากการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลคือ การขาดงบประมาณในการดำเนินการ อีกทั้งยังขาดการวางแผนและกำหนดเป้าหมายที่ดีในการเตรียมการที่จะสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ ดังนั้น แนวทางที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศควรตั้งงบประมาณเพื่อความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นในแต่ละปี ควรมีการจัดทำแผนระยะยาวและกำหนด

⁴ ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิชัย, รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (ดุสิตนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558), หน้า 171-184.

⁵ ศิรินันท์ ทับทิมเทศ, แนวทางที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการวิจัยวิทยาศาสตร์, (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2558), หน้า 32-33.

เป้าหมายที่ชัดเจน นอกจากนี้ ในการเตรียมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศผู้บริหารระดับสูงต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และให้นโยบายในการดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศอย่างชัดเจน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) ควรร่วมกับหน่วยงานพันธมิตรภายในประเทศทั้งภาครัฐและเอกชนโดยมีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นภายในประเทศ ได้แก่ หน่วยงานภายในกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันจัดทำแผนงาน แผนงบประมาณของโครงการทั้งหมด รวมทั้งแผนปฏิบัติงาน และควรให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการด้วย นอกจากนี้ ควรกำหนดให้มีผู้ประสานงานของหน่วยงานที่ทำความร่วมมือกันทั้งสองฝ่ายอย่างชัดเจน และควรจัดให้มีนักวิจัยของ วว. มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางความร่วมมือในสาขาวิจัยต่าง ๆ และร่วมจัดทำข้อเสนอโครงการความร่วมมือเพื่อผลสำเร็จในทางปฏิบัติต่อไป และควรพัฒนาบุคลากร วว. ให้มีศักยภาพมากขึ้นทั้งในด้านวิชาการ ภาษา และการสื่อสาร

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

การศึกษานี้เป็นการศึกษาบทบาทงานต่างประเทศของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานการต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านเครือข่ายต่างประเทศของหน่วยงาน จากนั้นดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และนำเสนอรูปแบบในกำหนดแนวทางสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ศึกษากรณีความเท่าเทียมทางเพศ (Gender equality) เพื่อพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานด้านต่างประเทศในหัวข้อที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

บทที่ 3

ผลการศึกษา

ในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยใช้การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และนโยบายของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง อาทิ แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ สำนักงานการต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

3.1 การปฏิบัติงานด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

3.1.1 ลักษณะงานของสำนักงานการต่างประเทศ

ลักษณะงานหลักของสำนักงานการต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในการสนับสนุนภารกิจด้านต่างประเทศของวุฒิสภา/สภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น อาจกล่าวได้ว่ามีการดำเนินการในสองลักษณะคือ ลักษณะการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบทวิภาคี และแบบพหุภาคี

3.1.1.1 แบบทวิภาคี เป็นการดำเนินความสัมพันธ์ในลักษณะหนึ่งต่อหนึ่ง คือ

- 1) การรับรองทูตานุทูตต่างประเทศในการเข้าเยี่ยมคารวะ
- 2) การรับรองการเยือนของสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภา

ต่างประเทศเพื่อเป็นการสร้างและกระชับความสัมพันธ์/ การศึกษาดูงาน

3) การเดินทางไปเยือนของประธานวุฒิสภา/ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รองประธานวุฒิสภา/รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ อย่างเป็นทางการ รวมทั้งการศึกษาดูงาน

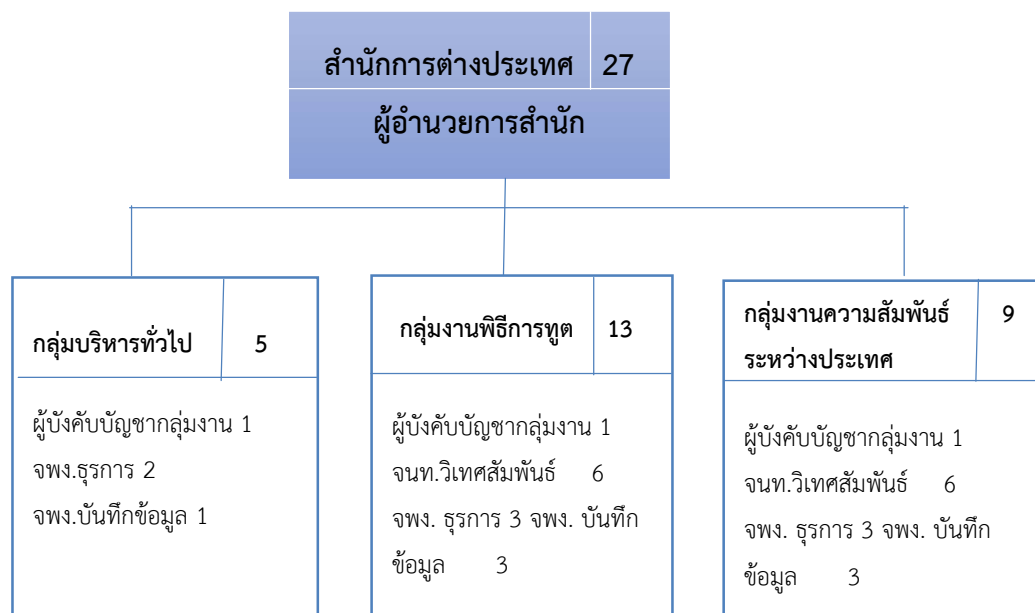
- 4) การเสริมสร้างความสัมพันธ์ กิจกรรมด้านพิธีการทูตอื่น ๆ

3.1.1.2 แบบพหุภาคี เป็นการดำเนินความสัมพันธ์ในลักษณะต่อไปนี้

1) การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ การประชุมย่อย การประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างประเทศ เป็นต้น

2) การเดินทางไปเข้าร่วมประชุมองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ การประชุมหารือของสมาชิกวุฒิสภาในเวทีระหว่างประเทศ

3.1.2 โครงสร้างของสำนักงานการต่างประเทศ

ปัจจุบันสำนักงานการต่างประเทศมีอัตรากำลังจำนวน 27 คน ประกอบด้วย

1) ผู้อำนวยการสำนัก	1 คน
2) ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริหารทั่วไป	1 คน
3) ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพิธีการทูต	1 คน
4) ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	1 คน
5) นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ	7 คน
6) นักวิเทศสัมพันธ์ปฏิบัติการ	5 คน
7) เจ้าพนักงานธุรการ	6 คน
8) เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูล	5 คน

3.1.3 การปฏิบัติงานของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานการต่างประเทศ

ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 1 ว่านักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานการต่างประเทศมีหน้าที่ในการสนับสนุนบทบาทด้านต่างประเทศ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ (1) การแลกเปลี่ยนการเยือนอย่างเป็นทางการ (2) การรับรองบุคคลสำคัญ ๆ ของรัฐสภาต่างประเทศและเอกอัครราชทูตต่างประเทศในไทย (3) การประชุมระหว่างประเทศ (4) การสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างกัน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนและการศึกษาดูงานของคณะกรรมการธิการ ตลอดจนการศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนของผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปัจจุบันภารกิจด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ขยายวงกว้างและมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากบทบาทของสมาชิกรัฐสภา/สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ขยายไปสู่บทบาทอื่นนอกเหนือจากการเข้าร่วมในการประชุมองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศที่รัฐสภาเคยเข้าร่วมเท่านั้น แต่ยังมีเวทีการประชุมระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นใหม่ อาทิ การเข้าร่วมการประชุมสุดยอด

ว่าด้วยการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศโลก การประชุมประธานรัฐสภาของประเทศในภูมิภาคเอเชียและเพื่อเป็นการส่งเสริมภารกิจและบทบาทของวุฒิสภาใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่จะมีเพิ่มขึ้น ดังนั้น ในการปฏิบัติงานของนักวิทยาศาสตร์ นักการต่างประเทศจึงต้องมีการเตรียมพร้อมทั้งในด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญในประเด็นต่าง ๆ ด้านต่างประเทศที่หลากหลายเพิ่มขึ้น เพื่อสนับสนุนในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศ จึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะการประสานและดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายจะช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งยังช่วยในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาได้รวดเร็วท่ามกลางความไม่แน่นอนและความสลับซับซ้อนของปัญหา

3.2 การศึกษาจากเอกสาร

3.2.1 แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564)

วิสัยทัศน์ “องค์กรที่เป็นเลิศในการส่งเสริม สนับสนุนงานฝ่ายนิติบัญญัติ”

พันธกิจ “ส่งเสริมและสนับสนุนงานฝ่ายนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย”

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการองค์กรที่ดีและมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ มีการบริหารจัดการองค์กรที่ดีและมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์

1.1 พัฒนาระบบด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล

1.2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ

1.3 พัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

1.4 พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาความเป็นเลิศด้านกฎหมายและวิชาการ

เป้าประสงค์ที่ 1 มีนักกฎหมายนิติบัญญัติที่มีความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ

เฉพาะด้าน

เป้าประสงค์ที่ 2 มีองค์ความรู้ในงานด้านกฎหมาย วิชาการ เพื่อสนับสนุนการ

ดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติ

กลยุทธ์

2.1 พัฒนานักกฎหมายนิติบัญญัติให้มีองค์ความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ

2.2 พัฒนานักกฎหมายนิติบัญญัติให้มีความสามารถในการเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ

2.3 พัฒนาคณากร (นิติกร/วิทยากร) ให้มีขีดความสามารถตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบเนื้อหา และความเชื่อมโยงของกฎหมาย

2.4 พัฒนาระบบรับเรื่องร้องเรียนในกระบวนการนิติบัญญัติของวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพ

2.5 ส่งเสริมและพัฒนางานด้านกฎหมาย และวิชาการเพื่อตอบสนองการดำเนินการของสมาชิกวุฒิสภา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้ก้าวหน้าและทันสมัย

เป้าประสงค์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ก้าวหน้าทันสมัย และครอบคลุมภารกิจของวุฒิสภา

กลยุทธ์

3.1 พัฒนาระบบและบำรุงรักษาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนภารกิจของวุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพ

3.2 บูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนภารกิจของวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

3.3 การพัฒนานวัตกรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การประชาสัมพันธ์และการสร้างภาพลักษณ์องค์กร

เป้าประสงค์ ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายมีการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภา/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กลยุทธ์

4.1 การบริหารจัดการข้อมูล เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

4.2 การสร้างการรับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับวุฒิสภา/สภานิติบัญญัติแห่งชาติผ่านช่องทางสื่อ

4.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสื่อมวลชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเป็นเลิศ

เป้าประสงค์ บุคลากรมีศักยภาพในการสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติ และสามารถตอบสนองความต้องการของวุฒิสภา/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

กลยุทธ์

5.1 พัฒนาบุคลากรให้เป็นไปตามที่องค์กรคาดหวังอย่างเป็นระบบและหลากหลาย

5.2 สร้างเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร

5.3 สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรและการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

5.4 ส่งเสริมและสนับสนุนคุณธรรมและความโปร่งใส

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือทั้งในและ

ต่างประเทศ

เป้าประสงค์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีการพัฒนาเครือข่ายด้านนิติบัญญัติกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ

กลยุทธ์

6.1 พัฒนาและขยายเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในประเทศ

6.2 พัฒนาและขยายเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศ

3.2.2 นโยบายการปฏิบัติงานด้านต่างประเทศของรองประธานสถานิติบัญญัติแห่งชาติ คนที่หนึ่ง

ในการดำเนินงานด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภานั้น นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย รองประธานสถานิติบัญญัติแห่งชาติ คนที่หนึ่ง ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานด้านต่างประเทศของ สถานิติบัญญัติแห่งชาติไว้ในเวทีการสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการประชุมระหว่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านต่างประเทศจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ มีความรู้ ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษ รวมทั้งภาษาอาเซียน และต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ นอกจากนี้ ควรมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ต้องติดตามความเคลื่อนไหว ข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศเพื่อวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลที่สำคัญ ๆ ให้แก่สมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติ และที่สำคัญในการปฏิบัติงานนั้นต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด

3.2.3 เครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ตารางที่ 3 เครือข่ายความร่วมมือภายในประเทศ

ชื่อเครือข่าย/โครงการ ความร่วมมือ	วัตถุประสงค์	ชื่อส่วนงาน/สถาบัน ที่เข้าร่วมเป็น เครือข่าย	ปี พ.ศ. ที่จัดตั้ง เครือข่าย	การดำเนินการ/ กิจกรรม
1. ความร่วมมือด้านงาน วิชาการกับสำนักงาน เลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร		สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร ศูนย์ประสานงาน ประชาคมอาเซียน	2558	มีการจัดเสวนา วิชาการกับหน่วยงาน ภายในและ ต่างประเทศในหัวข้อ ที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน
2. ความร่วมมือด้านงาน วิชาการกับสถาบัน พระปกเกล้า	-เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ทางวิชาการและจัด กิจกรรมร่วมกันที่จะ เป็นประโยชน์ระหว่าง หน่วยงาน	สถาบันพระปกเกล้า	2559	มีการจัดเสวนา วิชาการกับหน่วยงาน ภายในและ ต่างประเทศในหัวข้อ ที่เป็นประโยชน์ต่อ การพิจารณากฎหมาย ของรัฐสภา
3. การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือทาง วิชาการกับกระทรวง พาณิชย์ กรมเจรจา	-เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ ระหว่างหน่วยงาน -เพื่อแลกเปลี่ยน	กรมเจรจาการค้า ระหว่างประเทศ	2559	การศึกษาดูงาน ระหว่างหน่วยงาน และการจัดเสวนา วิชาการเกี่ยว

ชื่อเครือข่าย/โครงการ ความร่วมมือ	วัตถุประสงค์	ชื่อส่วนงาน/สถาบัน ที่เข้าร่วมเป็น เครือข่าย	ปี พ.ศ. ที่จัดตั้ง เครือข่าย	การดำเนินการ/ กิจกรรม
การค้าระหว่าง ประเทศ	ความรู้และ ประสบการณ์ในการ ดำเนินงาน			ประชาคมอาเซียน
4. การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือทาง วิชาการกับกระทรวง วัฒนธรรม	-เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ ระหว่างหน่วยงาน -เพื่อแลกเปลี่ยน ความรู้และ ประสบการณ์ในการ ดำเนินงาน	ศูนย์วัฒนธรรม อาเซียน	2559	การศึกษาดูงาน ระหว่างหน่วยงาน และการจัดเสวนา วิชาการเกี่ยว ประชาคมอาเซียน
5. การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือทาง วิชาการกับกระทรวง พัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของ มนุษย์	-เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ ระหว่างหน่วยงาน -เพื่อแลกเปลี่ยน ความรู้และ ประสบการณ์ในการ ดำเนินงาน	กองอาเซียน กระทรวง พัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์	2559	การศึกษาดูงาน ระหว่างหน่วยงาน และการจัดเสวนา วิชาการเกี่ยว ประชาคมอาเซียน

ตารางที่ 4 เครือข่ายความร่วมมือต่างประเทศ

ชื่อเครือข่าย/โครงการ ความร่วมมือ	วัตถุประสงค์	ชื่อส่วนงาน/สถาบัน ที่เข้าร่วมเป็น เครือข่าย	ปี พ.ศ. ที่ จัดตั้ง เครือข่าย	การดำเนินการ/ กิจกรรม
1. โครงการฝึกอบรม งานด้านรัฐสภา (Parliamentary Officers' s Study Program)	-เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การ ปฏิบัติงานของ ข้าราชการรัฐสภาแต่ ละประเทศ -เพื่อสร้างเครือข่าย ความร่วมมือระหว่าง ผู้เข้ารับการอบรม	รัฐสภาแคนาดา	2547	การส่งข้าราชการ ระดับสูงของ สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภาเข้าร่วม โครงการฯ อย่าง ต่อเนื่อง (งดเข้าร่วม ในช่วงที่รัฐสภาไม่ ได้มาจากการเลือกตั้ง)
2. โครงการอบรมด้าน รัฐสภานานาชาติ (Inter-	-เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การ	รัฐสภาออสเตรเลีย	2547	การส่งข้าราชการของ สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภาเข้าร่วม

ชื่อเครือข่าย/โครงการ ความร่วมมือ	วัตถุประสงค์	ชื่อส่วนงาน/สถาบัน ที่เข้าร่วมเป็น เครือข่าย	ปี พ.ศ. ที่ จัดตั้ง เครือข่าย	การดำเนินการ/ กิจกรรม
Parliamentary Study Program)	ปฏิบัติงานของ ข้าราชการรัฐสภาแต่ละ ประเทศ -เพื่อสร้างเครือข่าย ความร่วมมือระหว่างผู้ เข้ารับการอบรม			โครงการฯ อย่าง ต่อเนื่อง <u>* สถานะปัจจุบันไม่มี ความเคลื่อนไหว</u>
3. โครงการอบรม งานวิจัยด้านรัฐสภา (Regional Fellowship Program- Parliamentary Research Training)	-เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์การ ด้านการทำวิจัยของ ข้าราชการรัฐสภาของ ประเทศสมาชิก อาเซียน	สถาบัน Parliamentary Institute of Cambodia สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา กัมพูชา	2557	การส่งข้าราชการ สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภาเข้ารับการ อบรมการทำงานวิจัย และร่วมทำงานวิจัย ร่วมกับข้าราชการ รัฐสภาจากประเทศ สมาชิกอาเซียน
4. โครงการฝึกอบรม หลักสูตร ASEAN Plus Three Training Program on Understanding China	-เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การ ปฏิบัติงานของ ข้าราชการรัฐสภาและ ข้าราชการแต่ละ ประเทศในอาเซียน -เพื่อสร้างเครือข่าย ความร่วมมือระหว่างผู้ เข้ารับการอบรม	มหาวิทยาลัยปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชน จีน	2558	การส่งข้าราชการ สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภาเข้าร่วม โครงการฯ อย่าง ต่อเนื่อง

3.3 ประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality)

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2540 ได้กำหนดสาระสำคัญเรื่องความเสมอภาคเท่าเทียมกันและการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย รวมถึงประเด็นเรื่องความเสมอภาคทางเพศไว้อย่างชัดเจน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับต่อมาจนถึงฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2560 ก็ได้มีการบัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้เช่นกัน

นอกจากนี้ การพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าสู่เป้าหมายอย่างยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งอยู่ที่ความเท่าเทียมและเสมอภาคของคนทุกคนบนแผ่นดินโดยไม่เลือกว่าเป็นเพศชายหรือหญิงหรือบุคคลข้ามเพศ ปัจจุบันภาคราชการภายใต้การนำของรัฐบาลมุ่งที่จะขับเคลื่อนประเทศไปสู่การพัฒนา

อย่างยั่งยืน โดยสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาพร้อม ๆ กับประเทศภาคีสมาชิกแห่งสหประชาชาติทั้งหมดในเวลา 15 ปีข้างหน้า คือ พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 5” (Sustainable Development Goals–SDGs, SDG 5) เรื่อง “บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมสร้างพลังให้แก่สตรี และเด็กหญิงทุกคน” โดยภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืนนี้จะให้ความสำคัญกับหลักความเสมอภาคหญิงชาย ซึ่งหลักการนี้เชื่อมโยงมาจากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) จนถึง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยมีเป้าประสงค์ดังนี้

- 1) จัดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กและสตรีในทุกรูปแบบ
- 2) จัดความรุนแรงต่อสตรีในทุกรูปแบบทั้งในที่สาธารณะ และในทิวทัศน์
- 3) จัดธรรมเนียมปฏิบัติที่เป็นอันตรายต่อสตรีและเด็กหญิง
- 4) ตระหนักในคุณค่าของการดูแลและงานภายในครัวเรือนที่ไม่มีค่าตอบแทน และโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมที่จะเน้นคุ้มครองระบบทางสังคม
- 5) การให้สตรีมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในทุกเรื่องในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม
- 6) การดูแลเรื่องการเข้าถึงสุขภาวะอนามัยโดยเฉพาะด้านการเจริญพันธุ์ สุขอนามัยทางเพศ การกำหนดกลไกการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์โดย
 - 1) การดำเนินการปฏิรูปเพื่อมอบสิทธิในความเท่าเทียมให้แก่สตรีได้เข้าถึงทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม หรือการเป็นเจ้าของ กลไกการทำงาน
 - 2) การปรับปรุงการใช้งานของเทคโนโลยีเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำงานตั้งแต่ฐานราก กลไกการทำงาน
 - 3) นโยบายภาครัฐจะต้องมีนโยบายและกฎหมายที่เข้มแข็งในการสร้างความเท่าเทียมในด้านบทบาทของรัฐสภาต่อการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs) ได้ถูกกำหนดร่วมกันในการประชุมประธานรัฐสภาโลก ครั้งที่ 4 เมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยรัฐสภามีบทบาทในการตรวจสอบและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้เป้าหมาย SDGs ประสบความสำเร็จ รวมถึงมีบทบาทในการยกร่างกฎหมายและการอนุมัติงบประมาณแผ่นดินเพื่อการลงทุนขนาดใหญ่ของประเทศ รวมทั้งรัฐสภาจะต้องทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของประชาชนทั้งมวลในการกำกับให้การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของของประชาชนภายใต้วาระแห่งการพัฒนาใหม่และการปฏิบัติตามวาระแห่งการพัฒนา

ส่วนบทบาทที่สอดคล้องกับ "เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 5" (Sustainable Development Goals–SDGs, SDG 5) เรื่องการบรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและการให้อำนาจแก่ผู้หญิงและเด็กหญิง ทุกคน ที่ประชุมประธานรัฐสภาโลกครั้งที่ 4 ได้ให้คำมั่นความเห็นชอบร่วมกันที่จะ "ผลักดันเรื่องความเท่าเทียมทางเพศขึ้นเป็นกระแสหลักในวงการรัฐสภา" (Mainstreaming gender equality into the work of parliaments) โดยได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์สหภาพรัฐสภา ปี พ.ศ.2555–2560 โดยมีเป้าหมายหลักในการเพิ่มจำนวนสมาชิกรัฐสภาสตรีทั่วโลก ส่งเสริมและเพิ่มบทบาทของสตรีในรัฐสภา และให้การปกป้องสิทธิสตรีเป็นกระแสหลักของการดำเนินงานของรัฐสภาทั่วโลกด้วยการปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายที่ 5 ของหน่วยงานภาครัฐ พบว่าทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่มาก

ทั้งในเรื่องความรู้ความเข้าใจต่อหลักการและสาระสำคัญของข้อตกลงแห่งสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องการพัฒนาหลังปี พ.ศ. 2559 (Post 2015) และนัยสำคัญของตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 5 เพื่อการขับเคลื่อนสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 5 ภายในปี พ.ศ. 2573

3.4 ผลการศึกษา

ในการศึกษานี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 1 ราย ผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จำนวน 2 ราย อดีตผู้บริหารต่างประเทศ จำนวน 1 ราย และนักวิเทศสัมพันธ์ จำนวน 6 ราย โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นคำถามที่ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทต่างประเทศของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักการต่างประเทศ และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ภาคผนวก ก)

3.4.1 บทบาทของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักการต่างประเทศ

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นบทบาทต่างประเทศของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักการต่างประเทศ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า นักวิเทศสัมพันธ์ สำนักการต่างประเทศมีบทบาทที่โดดเด่นในการปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขานุการทั้งเลขานุการคณะผู้แทนในการเข้าร่วมประชุมระหว่างประเทศ และเลขานุการคณะเดินทาง โดยมีบางรายให้ความเห็นว่า นักวิเทศสัมพันธ์สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมืออาชีพ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 6 ราย เห็นว่า นักวิเทศสัมพันธ์ สำนักการต่างประเทศควรเน้นการปฏิบัติงานด้านสาระและการประชุมให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วยการจัดทำประเด็นสนทนา (Talking points) การจัดทำเอกสารถ้อยแถลง (Interventions) และเอกสารคำกล่าวในที่ประชุมระหว่างประเทศ โดยให้เหตุผลสนับสนุนว่า ปัจจุบันมีประเด็นที่มักถูกหยิบยกขึ้นมาหารือในเวทีของรัฐสภาระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น นักวิเทศสัมพันธ์จึงควรมีการจัดเตรียมข้อมูลเนื้อหาในประเด็นดังกล่าว ควรเร่งพัฒนาความรู้ในประเด็นเหล่านั้น และควรพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ การติดต่อประสานงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์และจัดทำเอกสารเป็นเรื่องสำคัญมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราต้องมีเครือข่ายต่างประเทศที่ครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ อาทิเช่น การปราบปรามยาเสพติด การก่อการร้าย การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน ความเสมอภาคทางเพศ และความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

นอกจากนี้ มีผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอให้สำนักการต่างประเทศควรนำแนวคิด Parliamentary Diplomacy หรือการทูตเชิงรัฐสภามาใช้ โดยให้ความเห็นว่า นักวิเทศสัมพันธ์ควรพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ และตระหนักว่าตนนั้นเป็นเสมือนผู้แทนรัฐสภาเมื่อต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับคณะผู้แทนของรัฐสภา/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งการทูตเชิงรัฐสภาในที่นี้หมายถึงความเป็นผู้แทนของสมาชิกรัฐสภาในกรอบและเวทีการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ผู้ให้สัมภาษณ์ระดับผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะที่ตรงกันว่า เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ควรเพิ่มบทบาทในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยต้องตระหนักว่าตนนั้นเป็นกลไกหนึ่งในการ

ส่งเสริมความสัมพันธ์และช่วยสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน และเห็นว่าเครือข่ายในระดับบุคคลนั้นมีความสำคัญและจะมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการสร้างเครือข่ายในระดับองค์กรต่อไปได้

3.4.2 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านเครือข่ายต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปความเห็นได้เป็นประเด็นดังนี้

1) ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ผ่านมานั้นขาดความต่อเนื่อง อาจเนื่องจากผู้บริหารไม่มีการกำหนดนโยบาย/ทิศทางการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศไว้อย่างชัดเจน การสร้างเครือข่ายใหม่ของหน่วยงานมักเริ่มจากการประสานงานจากหน่วยงานภายนอกที่ต้องการเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานของเรา นอกจากนี้ ยังไม่มีการกำหนดหน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบที่ทำหน้าที่ประสานงานและดูแลเครือข่ายที่ชัดเจน และต่อเนื่องส่งผลให้ไม่มีการติดต่อประสานงานกับเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ ขาดความเคลื่อนไหว ไม่มีการทำกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายที่มีอยู่นำไปสู่การสูญเสียเครือข่าย

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์บางรายเห็นว่า การสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเริ่มเดินหน้าไปมากกว่าเดิม โดยหน่วยงานมีการเริ่มสร้างและขยายเครือข่ายอย่างจริงจังในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559–2560) เนื่องจากได้มีกำหนดให้สำนักการต่างประเทศต้องดำเนินการสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศกับหน่วยงานภายในประเทศและหน่วยงานต่างประเทศ นำไปสู่การจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อาทิการจัดสัมมนาวิชาการร่วมกัน การศึกษาดูงาน

2) ในด้านนโยบายของผู้บริหาร ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้บริหารระดับสูงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ อย่างในการประชุมระหว่างประเทศเมื่อเสร็จสิ้นการประชุมก็จะเดินทางกลับเลย และไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานอื่น การสร้างเครือข่ายส่วนใหญ่จึงเป็นลักษณะของการสร้างเครือข่ายในระดับบุคคลมากกว่า และยังไม่พัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่ายในระดับองค์กร

3) สำหรับด้านความรู้ ทักษะและความสามารถของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านเครือข่ายต่างประเทศ ผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนเห็นว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังไม่ตระหนักว่าตนมีบทบาทในการช่วยสร้างและรักษาเครือข่ายความร่วมมือ และยังขาดทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในการบริหารเครือข่าย

4) ในด้านงบประมาณการดำเนินงาน พบว่า ในบางครั้งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านเครือข่ายต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานด้านเครือข่ายไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 2 ปัญหาในการดำเนินการด้านเครื่องย่ายต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

3.4.3 ข้อเสนอแนะในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

1. ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสำคัญและเป็นผู้มีบทบาทนำในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของหน่วยงาน และควรมีการกำหนดทิศทางและนโยบายในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศที่ชัดเจน
2. นักวิเทศสัมพันธ์ ควรมีพัฒนาบทบาทในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และสำนักการต่างประเทศควรกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในการประสานงานกับเครือข่ายอย่างใกล้ชิด
3. สำนักการต่างประเทศควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายด้านต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันมากยิ่งขึ้น
4. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาสามารถเรียนรู้จากการดำเนินการสร้างเครือข่ายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีรูปแบบการสร้างเครือข่ายที่ชัดเจนในลักษณะของการลงนาม MOU ร่วมกับหน่วยงานในภาครัฐบาล ภาควิชาการ และภาคเอกชน เพื่อพัฒนางานวิชาการในบริบทของอาเซียน
5. ควรกำหนดขอบเขต/ประเด็นในการสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้ชัดเจน โดยการจัดทำเครือข่ายความร่วมมือตามประเด็นที่หน่วยงานต้องการศึกษา (issue-based)
6. ในการดำเนินการสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศต้องอาศัยการสนับสนุนจากทั้งผู้บริหารและจากผู้ปฏิบัติด้วย โดยนักวิเทศสัมพันธ์ต้องมีความรู้ ความสามารถและสามารถสนองตอบ

ในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างและรักษาเครือข่ายความร่วมมือของสำนักงานฯ ผู้ลงมือปฏิบัตินั้นมีความสำคัญเพราะจะเป็นผู้ที่มีบทบาทเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานอื่น ทำให้เกิดการยอมรับระหว่างกัน ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจอันจะนำไปสู่ความร่วมมือที่เพิ่มขึ้น และเป็นการปูทางในการสร้างเครือข่ายต่อไป

3.4.4 การสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศในประเด็นความเท่าเทียมทางเพศ (Gender equality)

1) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรประสานงานและเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานภายในได้แก่

1.1) คณะกรรมาธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

1.2) คณะอนุกรรมาธิการกิจการสตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

2) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรประสานงานและเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกได้แก่

2.1) สำนักองค์การรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

2.2) ศูนย์ประสานงานประชาคมอาเซียน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

2.3) สถาบันพระปกเกล้า

2.4) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.5) กระทรวงแรงงาน

2.6) กระทรวงวัฒนธรรม

2.7) ภาควิชาสตรีศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรประสานงานและเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานต่างประเทศได้แก่

3.1) องค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women ประจำประเทศไทย)

3.2) IPU (Inter-Parliamentary Union)

3.3) สำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน

3.4) สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ประเทศสมาชิกอาเซียน เช่น ประเทศฟิลิปปินส์

3.5) ASGP (Association of Secretaries General of Parliaments)

3.5 แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่าในปัจจุบันบทบาทด้านต่างประเทศของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานการต่างประเทศนั้นเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการกิจด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภายาวไกลและมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเพื่อรองรับภารกิจด้านต่างประเทศของวุฒิสภาที่มีมากขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ทำให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านต่างประเทศต้องเป็นผู้มีความรู้และรอบรู้ในเรื่องข้อมูลความเคลื่อนไหวด้านต่างประเทศ และข้อมูลด้านสารัตถะการประชุม รวมทั้งประเด็นต่าง ๆ ด้านต่างประเทศที่หลากหลายและซับซ้อนยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอัตราการกำลังของเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ของสำนักงานต่างประเทศในปัจจุบันพบว่า มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับภาระงานที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งภารกิจที่คาดว่าจะมีเพิ่มขึ้นในอนาคต ส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านต่างประเทศของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานต่างประเทศยังไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติในฐานะผู้รับบริการ และยังไม่สามารถปฏิบัติงานด้านสารัตถะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ โลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การทำงานขององค์กรต่าง ๆ ต้องอาศัยการติดต่อและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และการร่วมกันทำงานกับเครือข่าย ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการตัดสินใจ แก้ปัญหาได้รวดเร็วท่ามกลางความไม่แน่นอนและความสลับซับซ้อนของปัญหา ซึ่งการมีเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศจะช่วยแก้ปัญหาของนักวิเทศสัมพันธ์ที่อาจมีข้อจำกัดด้านเวลา และไม่สามารถติดตามวิเคราะห์ข้อมูลในทุกเรื่องด้วยตนเองได้ โดยนักวิเทศสัมพันธ์สามารถประสานขอข้อมูล ความคืบหน้าของการดำเนินการจากเครือข่ายความร่วมมือได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานด้านเครือข่ายต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พบว่าสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีเครือข่ายต่างประเทศจำนวน 9 เครือข่าย ซึ่งถือว่ามียานวณน้อย และมีเครือข่ายที่ไม่เคลื่อนไหว (inactive) จำนวน 1 เครือข่าย จากการสัมภาษณ์พบว่า ที่ผ่านมาผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไม่ได้ให้ความสำคัญกับการมีเครือข่ายต่างประเทศในระดับองค์กร ทั้งยังไม่มีกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านเครือข่ายต่างประเทศที่ชัดเจน อีกทั้งผู้ปฏิบัติซึ่งได้แก่ นักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานต่างประเทศยังไม่ตระหนักว่าตนมีบทบาทสำคัญในการช่วยสร้างเครือข่าย ทั้งนี้ อาจเนื่องจากที่ผ่านมาหน่วยงานไม่ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทในการสร้างเครือข่ายในระดับองค์กรและยังไม่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน อีกทั้งที่ผ่านมาการดำเนินงานด้านเครือข่ายต่างประเทศเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงานต่างประเทศ และหน่วยงานอื่นภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา อาทิ สำนักวิชาการ สำนักภาษาต่างประเทศ สำนักพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งในการดำเนินการประสานงานกับเครือข่ายไม่มีการกำหนดหน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบที่ทำหน้าที่ประสานงานและดูแลเครือข่ายที่ชัดเจนส่งผลให้การติดต่อประสานงานกับเครือข่ายไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน หรือไม่มีการทำกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายที่มีอยู่จนนำไปสู่การสูญเสียเครือข่าย นอกจากนี้ ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า นักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานต่างประเทศยังขาดความเข้าใจ ทักษะและความสามารถในการสร้างและรักษาเครือข่ายด้านต่างประเทศ และยังไม่ตระหนักว่าตนเองมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างและรักษาเครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

อย่างไรก็ตาม ในปี 25560 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560–2564) ซึ่งได้กำหนดให้เรื่องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเป็นเรื่องสำคัญที่องค์กรต้องผลักดันและดำเนินการ โดยบรรจุไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ว่าด้วยการพัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ จึงนับได้ว่าหน่วยงานได้

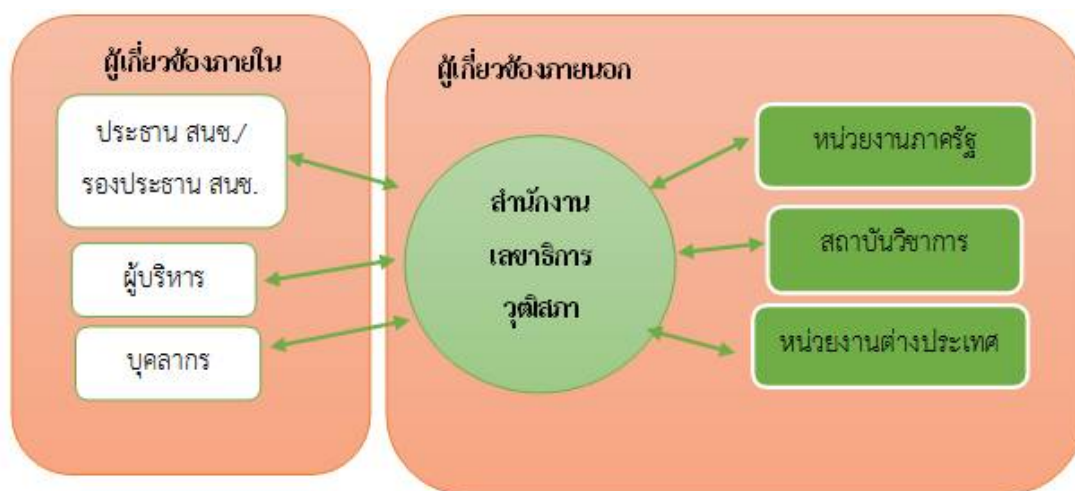
ตระหนักและเห็นความสำคัญของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งนับเป็นโอกาสที่ดีที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจะกำหนดแนวทางการดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่า ในการดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศต้องมีการกำหนดเป้าหมาย (Goal) การสร้างเครือข่ายที่ชัดเจนและกำหนดขอบเขตการดำเนินการโดยการจัดทำเครือข่ายความร่วมมือตามประเด็นที่หน่วยงานต้องการสร้างเครือข่าย (issue-based)

แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรณีประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality)

1) การกำหนดเป้าหมาย (Goal) ของการสร้างและการพัฒนาเครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา คือ การพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างประเทศที่จำเป็นสำหรับงานสารัตถะของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

2) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้การกำหนดขอบเขตการสร้างเครือข่ายตามประเด็นที่ศึกษา โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการสร้างเครือข่ายในประเด็น “ความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality)”

3) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รวบรวมจากเอกสารและการสัมภาษณ์ สามารถใช้ในการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder analysis) เพื่อศึกษาหาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรณีประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) ได้ดังนี้

ภาพที่ 3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

4) จากนั้น นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและการสัมภาษณ์มาระบุบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอันได้แก่หน่วยงานภาครัฐ สถาบันวิชาการ และหน่วยงานต่างประเทศ และประโยชน์ที่หน่วยงานนั้น ๆ จะได้รับจากการเป็นเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรณีประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) ดังนี้

ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ผู้ที่เกี่ยวข้อง	บทบาท/ลักษณะการดำเนินงาน	ผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interest)
ประธาน สนช. รองประธานสนช.	- มีอำนาจในการกำหนดทิศทางการและนโยบายด้านต่างประเทศของสำนักงานฯ - มีการสร้างเครือข่ายต่างประเทศในระดับบุคคล	- มีข้อมูลด้านต่างประเทศเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อขับเคลื่อนและผลักดันประเด็นดังกล่าวในเวทีภายในประเทศและต่างประเทศ
เลขาธิการวุฒิสภา/ รองเลขาธิการวุฒิสภา (ด้านต่างประเทศ)	- มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านต่างประเทศของสำนักงานฯ - ช่วยขับเคลื่อนการดำเนินการสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศ - มีการสร้างเครือข่ายต่างประเทศในระดับบุคคล	- มีทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงานด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือต่างประเทศที่ชัดเจน - มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับองค์กร
ผู้ปฏิบัติงาน (นักวิเคราะห์สัมพันธ์)	- มีหน้าที่หลักในการสร้างและรักษาเครือข่ายและเป็นผู้ดำเนินการตามแผน	- ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศ

ตารางที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอก: หน่วยงานภาครัฐ

ผู้ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาครัฐ	บทบาท/ลักษณะการดำเนินงาน	ผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interest)
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	- มีบทบาทในการผลักดันและติดตามการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศ	- มีข้อมูลด้านต่างประเทศเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อขับเคลื่อนและผลักดันประเด็นดังกล่าวในเวทีภายในประเทศและต่างประเทศ

ผู้ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาครัฐ	บทบาท/ลักษณะการดำเนินงาน	ผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interest)
คณะกรรมการ สังคมฯ คณะกรรมการ สตรี	- มีการศึกษา ดำเนินการและติดตาม เพื่อขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศ - มีการดำเนินงานร่วมกับหลายภาคส่วน	- มีข้อมูลด้านต่างประเทศเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อขับเคลื่อน และผลักดันประเด็นดังกล่าวในเวทีภายในประเทศและต่างประเทศ
สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร - สำนักองค์การ ระหว่างประเทศ - ศูนย์ประสานงาน ประชาคมอาเซียน	- มีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นความเสมอภาคทางเพศทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ - มีข้อมูล ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในประเด็นดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง - เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดและมีการปฏิบัติงานร่วมกัน	- ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศ - ได้ประโยชน์ร่วมกันจากการ แลกเปลี่ยนข้อมูล การทำกิจกรรมกับเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
สถาบันพระปกเกล้า - สำนักวิจัยและ พัฒนา - วิทยาลัยพัฒนาการ ปกครองท้องถิ่น	- มีการศึกษา วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ความเสมอภาคทางเพศ - มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะที่ศึกษาในประเด็นดังกล่าวและเป็นที่ยอมรับ - เป็นหน่วยงานด้านวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนงาน วิชาการของรัฐสภา	- ได้ประโยชน์ร่วมกันจากการ แลกเปลี่ยนข้อมูล การทำกิจกรรมกับเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
กระทรวงการ ต่างประเทศ - กรมองค์การ ระหว่างประเทศ	- มีข้อมูล ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในประเด็นดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลจาก การประชุมองค์การระหว่างประเทศ - มีเครือข่ายด้านต่างประเทศจำนวนมาก	- ได้รับประโยชน์ในการเป็น เครือข่ายความร่วมมือโดยการให้ สำนักงานฯ ช่วยผลักดันประเด็น ที่ต้องการในเวทีทั้งภายในและต่างประเทศ - เป็นช่องทางในการผลักดันให้มีการออกกฎหมายหรือแก้ไข กฎหมายในประเด็นที่ต้องการ
กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ - กรมกิจการสตรีและ สถาบันครอบครัว	- สร้างความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก - มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเป็น หน่วยงานสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการ ดำเนินการตาม พ.ร.บ. ความเท่า	- เป็นช่องทางในการผลักดันให้มีการออกกฎหมายหรือแก้ไข กฎหมายในประเด็นที่ต้องการ - เป็นช่องทางในการนำเสนอ ปัญหาและการแก้ไขปัญหาใน

ผู้ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาครัฐ	บทบาท/ลักษณะการดำเนินงาน	ผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interest)
	เทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558	ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคทางเพศ
กระทรวงแรงงาน – กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	– มีการปฏิบัติงาน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความเสมอภาคทางเพศ	– เป็นช่องทางในการนำเสนอปัญหาและการแก้ไขปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคทางเพศ – ได้ประโยชน์ร่วมกันจากการแลกเปลี่ยนข้อมูล การทำกิจกรรมกับเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
กระทรวงยุติธรรม – กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	– มีการปฏิบัติงานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคทางเพศ	– เป็นช่องทางที่แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเครือข่าย – ได้ประโยชน์ร่วมกันจากการแลกเปลี่ยนข้อมูล การทำกิจกรรมกับเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ตารางที่ 7 สรุปผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอก: หน่วยงานต่างประเทศ

ผู้ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานต่างประเทศ	บทบาท/ลักษณะการดำเนินงาน	ผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interest)
– UN Women ประจำประเทศไทย	– ทำหน้าที่ผลักดันและส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ – มีเครือข่ายทั่วโลก มีข้อมูลสถิติในภาพรวม	– ได้ประโยชน์ร่วมกันจากการแลกเปลี่ยนข้อมูล การทำกิจกรรมกับเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา – เป็นช่องทางในการนำเสนอปัญหาและการแก้ไขปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคทางเพศ
IPU (Inter-Parliamentary)	– ส่งเสริมและผลักดันเรื่องความเสมอภาคทางเพศในเวทีรัฐสภา	– เป็นช่องทางที่แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเครือข่าย เรียนรู้ และ

ผู้ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานต่างประเทศ	บทบาท/ลักษณะการดำเนินงาน	ผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interest)
Union)	- มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากทั่วโลก - สมาชิกรัฐสภาจากประเทศไทยเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ	การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการด้านความเสมอภาคทางเพศของไทย
ASGP	- ส่งเสริมและผลักดันเรื่องความเสมอภาคทางเพศในเวทีรัฐสภา - มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากทั่วโลก - เลขาธิการรัฐสภาจากประเทศไทยเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ	เป็นช่องทางที่แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเครือข่าย เรียนรู้ และการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการด้านความเสมอภาคทางเพศของไทย
สำนักงานเลขาธิการ สมัชชารัฐสภาอาเซียน (AIPA)	- ส่งเสริมในประเด็นความเสมอภาคทางเพศ - มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากประเทศในอาเซียน - สมาชิกรัฐสภาจากไทยเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ	เป็นช่องทางที่แลกเปลี่ยนข้อมูลเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายและการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการด้านความเสมอภาคทางเพศของไทย
สำนักงานเลขาธิการ รัฐสภา ประเทศสมาชิก อาเซียน	- มีความโดดเด่นในเรื่องความเสมอภาคทางเพศ - มีข้อมูล ประสพการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินการ	เป็นช่องทางที่แลกเปลี่ยนข้อมูลเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายและการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการด้านความเสมอภาคทางเพศของไทย

ตารางที่ 8 สรุปผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอก: สถาบันวิชาการ

ผู้ที่เกี่ยวข้อง สถาบันวิชาการ	บทบาท/ลักษณะการดำเนินงาน	ผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interest)
โครงการสตรีและ เยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสตรีศึกษาและความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย	- ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับการศึกษาในเรื่องดังกล่าว - ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ภาควิชาสตรีศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสตรีศึกษาและความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย	ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับการศึกษาในเรื่องดังกล่าว

5) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการจัดทำแนวทางการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ดังนี้

ตารางที่ 9 แนวทางการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	แนวทางการดำเนินงาน
เลขาธิการวุฒิสภา รองเลขาธิการวุฒิสภา และผู้บริหาร	– เป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงานฯ – ผลักดันให้เกิดการดำเนินงานตามแผนฯ
ประธาน สนช./ รองประธาน สนช./ คณะกรรมาธิการและผู้เชี่ยวชาญ	– เชิญเป็นที่ปรึกษา ร่วมให้คำแนะนำในการกำหนดแผนฯ /เชิญเข้าร่วมในกิจกรรมระหว่างเครือข่าย/เชิญเป็นวิทยากร
นักวิเทศสัมพันธ์ (ผู้ปฏิบัติงาน)	– ใช้ความรู้ข้อมูลในการทำงาน ทักษะ ความสามารถ ประสบการณ์ เอาใจใส่ให้ความสำคัญในการดำเนินงานด้าน ๆ ต่างที่เกี่ยวข้อง ทำให้งานราบรื่น
เครือข่ายภายในประเทศ/ เครือข่ายต่างประเทศ	– เชิญเข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับสำนักงานฯ อย่างเป็นทางการ/มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล/การจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ – ร่วมสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดี อันนำไปสู่ความเชื่อใจระหว่างเครือข่าย
สมาชิกรัฐสภา	– เชิญเข้าร่วมในกิจกรรมที่สำนักงานฯ จัดร่วมกับเครือข่าย/นำเสนอเอกสาร ข้อมูลที่ได้จัดทำให้แก่สมาชิกรัฐสภา

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรณีประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งได้แก่ เป้าหมายในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างประเทศที่จำเป็นสำหรับงานสารัตถะของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

2) กำหนดขอบเขตการดำเนินการโดยการจัดทำเครือข่ายความร่วมมือตามประเด็นที่หน่วยงานสนใจและต้องการสร้างเครือข่าย (issued-base) ซึ่งได้แก่ ประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality)

3) วิเคราะห์หาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรณีประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality)

4) ระบุบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประโยชน์ที่จะได้รับการเป็นเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรณีประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality)

5) กำหนดแนวทางการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินด้านเครือข่ายต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรณีประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) เพื่อกำหนดกิจกรรมสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศ

ในการศึกษาเรื่องแนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรณีประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) นั้นทำให้สามารถระบุในขั้นนี้ได้ว่า สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศโดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของการสร้างเครือข่ายซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์หาเครือข่ายความร่วมมือโดยพิจารณาจากบทบาทและความสำคัญของหน่วยงานที่มีต่อประเด็นที่กำหนดไว้ซึ่งในกรณีนี้ คือ ประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) รวมทั้งประโยชน์ที่ทั้งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและหน่วยงานเครือข่ายจะได้รับจากการร่วมเป็นเครือข่าย จากนั้นจึงกำหนดแนวทางที่ชัดเจนว่าสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรดำเนินการกับผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ อย่างไร เพื่อเชื่อมโยงผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์พบว่า บทบาทด้านต่างประเทศของนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานต่างประเทศยังไม่สามารถปฏิบัติงานด้านสารัตถะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังไม่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้บริหารที่ได้วางนโยบายไว้ นอกจากนี้ นักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานต่างประเทศยังขาดความรู้ ทักษะและสมรรถนะในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศ และยังไม่ตระหนักว่าตนเองมีบทบาทสำคัญในการสร้างและรักษาเครือข่ายด้านต่างประเทศของหน่วยงาน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาการดำเนินงานด้านเครือข่ายต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในอดีต พบว่า ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไม่ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทในการสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศในระดับองค์กร นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภายังไม่มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานด้านเครือข่ายต่างประเทศที่ชัดเจน แม้ว่าในภายหลังสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจะได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาฉบับที่ 4 ซึ่งได้ระบุประเด็นยุทธศาสตร์ว่าด้วยการสร้างเครือข่ายภายในและต่างประเทศแล้วก็ตาม แต่หน่วยงานก็ยังไม่ได้มีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานในเรื่องเครือข่ายด้านต่างประเทศซึ่งได้แก่นักวิเทศสัมพันธ์ก็ยังไม่รู้ว่าจะต้องมีบทบาทในการดำเนินการอย่างไร และไม่รู้ว่าตนถูกคาดหวังให้ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไรบ้างในการสร้างและรักษาเครือข่ายความร่วมมือ

ในการศึกษาเรื่องแนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรณีประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) ผู้ศึกษาพบว่า สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศโดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายของการสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศ คือ การพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างประเทศที่จำเป็นสำหรับงานสารัตถะของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และการกำหนดขอบเขตการดำเนินการ ซึ่งในการศึกษานี้เสนอให้มีการจัดทำเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศตามประเด็นที่หน่วยงานให้ความสำคัญและต้องการสร้างเครือข่าย (issued-based) ซึ่งในการศึกษานี้ได้หยิบยกประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) จากนั้นได้ทำการวิเคราะห์หาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรณีประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาใช้ ซึ่งทำให้ทราบว่าในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศในประเด็นดังกล่าวมีหน่วยงานใดเกี่ยวข้องบ้าง และหน่วยงานเหล่านั้นมีบทบาท/การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความเสมอภาคทางเพศอย่างไรบ้าง และประโยชน์ที่หน่วยงานเหล่านั้นจะได้รับจากการเป็นเครือข่ายร่วมกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญของการพัฒนาและเครือข่าย

ความร่วมมือไว้ในระยะยาว ต่อจากนั้นเป็นการกำหนดแนวทางการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านเครือข่ายต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรณีประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) เพื่อกำหนดกิจกรรมสำคัญที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องดำเนินการเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่า ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศในประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลัก ๆ ได้แก่

1) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชน สภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งมีบทบาทในการผลักดันและติดตามการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศ

2) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านนิติบัญญัติเช่นกัน ประกอบด้วย สำนักองค์การระหว่างประเทศซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลภารกิจด้านการประชุมระหว่างประเทศของรัฐสภาและศูนย์ประสานงานประชาคมอาเซียน ซึ่งการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความเสมอภาคทางเพศ โดยเฉพาะการส่งเสริมและเพิ่มบทบาทของสตรีในรัฐสภา และให้การปกป้องสิทธิสตรีเป็นกระแสหลักของการดำเนินงานของรัฐสภาทั่วโลก

3) สถาบันพระปกเกล้า เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนงานวิชาการด้านนิติบัญญัติตามความต้องการของรัฐสภา/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีการศึกษา วิจัย และจัดสัมมนาวิชาการในประเด็นสำคัญต่าง ๆ รวมทั้งประเด็นความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) ด้วย ประกอบด้วย สำนักวิจัยและพัฒนาที่ดำเนินการศึกษา วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ และยังมีนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในประเด็นดังกล่าว

4) กระทรวงการต่างประเทศ ประกอบด้วยหน่วยงานสำคัญที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับประเด็นความเสมอภาคทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดตามและนำเสนอการดำเนินงานในประเด็นความเสมอภาคทางเพศของประเทศไทยในเวทีการประชุมระหว่างประเทศ และการปฏิบัติตามอนุสัญญาอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women: CEDAW) ที่ไทยร่วมเป็นภาคี หน่วยงานที่ดูแลการดำเนินการดังกล่าวได้แก่ กรมองค์การระหว่างประเทศซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทอย่างแข็งขันในเวทีระหว่างประเทศ การรักษาพันธกรณีของไทยภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติ และสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่ไทยเป็นภาคี เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของไทยในเวทีระหว่างประเทศ และหาแนวทางในการใช้ประโยชน์จากการเป็นภาคีสนธิสัญญาและอนุสัญญาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และกรมสนธิสัญญาและกฎหมายซึ่งมีภารกิจเกี่ยวกับปัญหากฎหมายระหว่างประเทศและสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี

5) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รับผิดชอบหลักที่ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาสถาบันครอบครัวและส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศของประเทศไทยโดยมีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวทำหน้าที่ส่งเสริมความเสมอภาคและเท่าเทียมระหว่างเพศ ส่งเสริม สนับสนุนการบูรณาการร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายในการพัฒนาศักยภาพและสถานภาพสตรี ความเสมอภาคระหว่างเพศ

นอกจากนี้ ยังมีสถาบันทางวิชาการอื่น ๆ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา วิจัยในประเด็นความเสมอภาคทางเพศซึ่งได้แก่ โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และภาควิชาสตรีศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาสามารถสืบค้นและค้นคว้าผลการศึกษา วิจัยเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้

6) หน่วยงานต่างประเทศที่ดูแลการดำเนินการขับเคลื่อนประเด็นความเสมอภาคทางเพศ และติดตามการดำเนินการของประเทศไทยซึ่งเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ โดยมีองค์การ UN Women ประจำประเทศไทย ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายความเสมอภาคทางเพศ และทำงานร่วมกับภาครัฐบาลและประชาสังคมในการออกกฎหมาย นโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่ช่วยขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าว

7) สหภาพรัฐสภา IPU (Inter-Parliamentary Union) เป็นหน่วยงานองค์การระหว่างประเทศที่ดำเนินงานเพื่อความสันติสุขและความร่วมมือระหว่างประชาชนและเพื่อการจัดตั้งอย่างมั่นคงของสถาบันผู้แทนประชาชน โดยการส่งเสริมให้มีการติดต่อสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกแห่งรัฐสภาทั่วโลกทั้งยังมุ่งส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนอันเป็นที่เคารพโดยสากลว่าเป็นหลักการสำคัญในระบอบประชาธิปไตยแบบมีรัฐสภา รวมทั้งส่งเสริมและผลักดันประเด็นความเสมอภาคทางเพศในเวทีการประชุม

8) สำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน (AIPA) เป็นหน่วยงานจัดการบริหารของสมัชชารัฐสภาอาเซียนซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการสร้างความร่วมมือของรัฐสภาแห่งชาติในอาเซียนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น และร่วมกันส่งเสริมการดำเนินการในประเด็นสำคัญ ๆ ในเวทีโลก รวมทั้งประเด็นความเสมอภาคทางเพศ

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานต่างประเทศอื่น ๆ อาทิ ASGP และสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในประเด็นความเสมอภาคทางเพศ และประเด็นสำคัญอื่น ๆ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือโดยอาจเป็นการดำเนินงานในลักษณะของการติดตามข้อมูลและการติดต่อสื่อสารทางเว็บไซต์ ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างเครือข่ายอีกแบบหนึ่งเช่นกัน

ทั้งนี้ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ต้องมีการกำหนดแนวทางการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกิจกรรมสำคัญที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องดำเนินการเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศ อาทิ การเชิญเป็นที่ปรึกษา (Consultation) การติดต่อสื่อสารระหว่างเครือข่าย (Communication) การเสวนา (Dialogue) และการเป็นพันธมิตร (Partnership)

4.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาทำให้ทราบถึงความจำเป็นในการกำหนดแนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งในการดำเนินการนั้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ดังนี้

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรให้ความสำคัญของการเตรียมความพร้อมด้านสารถีต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น ผลักดันและสร้างความตระหนักรู้ให้นักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานการต่างประเทศพัฒนาศักยภาพงานด้านสารถีต่างประเทศ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศในการปฏิบัติงานดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับบทบาทการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศนั้น นอกจากเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างและรักษาเครือข่ายดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาก็ควรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มให้มีเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารระดับสูงอันได้แก่ เลขาธิการวุฒิสภา และรองเลขาธิการวุฒิสภาที่ดูแลงานด้านต่างประเทศ ซึ่งการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้นำในระดับหน่วยงานจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการประสานความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน นอกเหนือจากการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับผู้ปฏิบัติ เนื่องจากสามารถขยายผลไปสู่ความร่วมมือและการดำเนินกิจกรรม/โครงการสำคัญ ๆ ระหว่างหน่วยงานต่อไป อาทิเช่นการเข้าร่วมประชุมสมาคมเลขาธิการรัฐสภา (Association of Secretaries General of Parliaments) ซึ่งเป็นเวทีการประชุมของเลขาธิการรัฐสภา และผู้ที่เป็นสมาชิกเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และบทเรียนในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาทั่วโลก ดังนั้น เลขาธิการวุฒิสภาและรองเลขาธิการวุฒิสภาที่เป็นสมาชิกสมาคม ASGP จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเจรจา เพื่อบุกเบิกและผลักดันให้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไทยกับหน่วยงานสำนักงานเลขาธิการประจำรัฐสภาของประเทศต่าง ๆ

2) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อผลักดันการดำเนินการให้บรรลุเป้าประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่ 6 ว่าด้วยการพัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งการจัดทำแผนการดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายยังทำให้เกิดการกำหนดเป้าหมายในเชิงบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการสร้างเครือข่ายซึ่งได้แก่ สำนักกฎหมาย สำนักวิชาการ สำนักพัฒนาทรัพยากรบุคคล สำนักภาษาต่างประเทศ และสำนักงานการต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประหยัดทรัพยากรในการดำเนินงาน ทั้งนี้ การจัดทำแผนการดำเนินงานจะทำให้การจัดทำโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ไปเป็นอย่างชัดเจนมีการกำหนดผลผลิตผลลัพธ์ของโครงการที่จะช่วยขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ ทั้งยังทำให้เกิดความชัดเจนในการของงบประมาณและเพิ่มโอกาสในการได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการและกิจกรรมในการสร้างเครือข่ายได้อย่างต่อเนื่องอีกด้วย นอกจากนี้การจัดทำแผนแล้วควรกำหนดให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ

3) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรหาพันธมิตรกับหน่วยงานวิชาการด้านนิติบัญญัติทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อช่วยสนับสนุนและผลักดันการดำเนินงานด้านนิติบัญญัติร่วมกัน อาทิ การออกกฎหมาย หรือผลักดันการดำเนินการในประเด็นที่สนใจร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในประเทศซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยสนับสนุนให้มีการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างสม่ำเสมอ โดย

พันธมิตรที่สำคัญของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภานั้นได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นหน่วยงานที่ต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกัน ทั้งนี้ หากทั้งสองหน่วยงานสามารถปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกันก็จะช่วยเสริมพลัง (synergy) ในการทำงานเพื่อผลักดันประเด็นร่วมกันในเวทีการประชุมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยสำนักการต่างประเทศต้องมีการติดตามแนวโน้มและทิศทางต่าง ๆ ในเวทีโลก (Trends) อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถเตรียมพร้อมและระบุได้ว่าหัวข้อการประชุมในครั้งต่อไปหรือในอนาคตจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไรบ้าง เพื่อที่ผู้ปฏิบัติงานจะได้เตรียมข้อมูลในเรื่อง/หัวข้อดังกล่าวให้แก่สมาชิกวุฒิสภา/ สมาชิกสภานิติบัญญัติ นำเสนอในเวทีการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวจะทำให้นักวิเทศสัมพันธ์รู้จักติดตามและฝึกคิดวิเคราะห์สถานการณ์โลกและทิศทางแนวโน้มต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด คอยสืบค้นข้อมูลเพื่อรวบรวมและนำเสนอต่อสมาชิกวุฒิสภา/สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเราสามารถมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีท่าทีที่ชัดเจนในบทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติเองในเวทีระหว่างประเทศ และช่วยผลักดันประเด็นที่เห็นว่าจะประโยชน์ไม่เฉพาะแต่ประเทศไทยเองแต่เป็นประโยชน์ของโลกแล้ว ก็จะเป็นสิ่งที่สร้างคุณค่าและสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นกับงานด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้อย่างมาก

5) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรเสริมสร้างวัฒนธรรมเครือข่ายในองค์กรและควรพัฒนานักวิเทศสัมพันธ์ สำนักการต่างประเทศและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านเครือข่ายของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้มีความรู้ ทักษะและสมรรถนะในการบริหารเครือข่าย และสร้างความตระหนักว่าตนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสัมพันธ์และช่วยสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรมีการเสริมสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยบรรจุหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความรู้ในการบริหารเครือข่ายและพัฒนาทักษะในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภายในเครือข่าย การรักษาสัมพันธภาพที่ระหว่างสมาชิกเครือข่าย รวมทั้งควรสนับสนุนให้มีการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อประสานงานและใช้ในการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

1) ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศนั้น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องระบุเป้าหมายของการมีเครือข่ายต่างประเทศให้ชัดเจน และต้องกำหนดบทบาทของผู้ปฏิบัติงานซึ่งได้แก่ นักวิเทศสัมพันธ์ให้ชัดเจน อาทิเช่น การมอบหมายหน้าที่ผู้ประสานงาน (contact person) ที่ชัดเจน เพื่อให้ทำหน้าที่ส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีต่อกันกับเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานตามแผนอย่างมีระบบ ซึ่งนับเป็นขั้นตอนในการสร้างพันธมิตรร่วมกัน/การสร้างความรู้ความผูกพันร่วมกันกับเครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเครือข่ายด้านนิติบัญญัติภายในประเทศที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ ในการสร้างและรักษาเครือข่ายนั้น สำนักการต่างประเทศสามารถเริ่มจากการเป็นเครือข่ายโดยการติดต่อทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพราะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน ทำให้เราสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้

อย่างสะดวก รวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับหน่วยงานด้านนิติบัญญัติต่างประเทศ อาทิเช่น เครือข่าย IPU (Inter-Parliamentary Union), APPU (Asian-Pacific Parliamentarians' Union)

2) สำนักการต่างประเทศในฐานะผู้รับผิดชอบการดำเนินการด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือต่างประเทศควรนำแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ (Knowledge management) มาใช้ในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เทคนิควิธี และกำหนดแนวปฏิบัติในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือต่างประเทศในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่นอกเหนือไปจากประเด็นความเสมอภาคทางเพศ โดยอาจจัดกิจกรรมในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ (Informal forum) หรือการจัดกิจกรรมในลักษณะของเวทีการพูดคุยของผู้บริหาร (Executive talk) โดยเชิญผู้บริหารจากหน่วยงานเครือข่ายเข้ามาร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ (Knowledge sharing) ซึ่งจะเป็นวิธีหนึ่งในการสร้างองค์ความรู้ในประเด็นสำคัญ ๆ และยังเป็นการเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานเครือข่ายได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ในการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย สำนักการต่างประเทศอาจดำเนินการในลักษณะของโครงการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ระหว่างเครือข่ายร่วมกัน โดยการรับบุคลากรของเครือข่ายให้มาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งวิธีดังกล่าวก็จะช่วยให้เครือข่ายต่างประเทศมีการเรียนรู้ระหว่างกัน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นและเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างงาน ทำให้เกิดความคุ้นเคยกันมากขึ้นส่งผลให้การประสานงานเป็นไปอย่างราบรื่นยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยส่งเสริมให้เครือข่ายมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น

3) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) การติดตามและประเมินผล และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคืบหน้าต่าง ๆ ภายหลังจากที่เสร็จสิ้นภารกิจหรือการประชุมต่าง ๆ เพื่อให้เครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้รู้ถึงความคืบหน้าในการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในประเด็นที่ทั้งสองฝ่ายให้ความสนใจ และหากเครือข่ายได้รับทราบข้อมูลที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อตนแล้ว ก็จะพัฒนาไปสู่ความร่วมมือระหว่างเครือข่ายได้ต่อไป

ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภานั้นยังมีสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการในหลายเรื่อง ซึ่งหากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ดำเนินการดังที่กล่าวมาตามข้อเสนอแนะข้างต้นแล้ว สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจะสามารถสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งและพัฒนาไปสู่เครือข่ายความร่วมมือระหว่างกันต่อไป อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาเครือข่ายไปสู่ขั้นของการทำงานร่วมกัน (collaborate) ระหว่างเครือข่ายนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพของผู้ทำงานทั้งสองฝ่าย รวมทั้งต้องมีการสร้างระบบบริหารที่ต้องพึ่งพากันเพื่อให้งานสำเร็จ มีการใช้ทรัพยากรและมีเงื่อนไขผูกพันเท่ากันทั้งสองฝ่าย ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยเวลาในการดำเนินการต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

- ธนา ประมุขกุล. บทความปริทัศน์. ขอนแก่น : ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 6, 2547.
- นฤมล นิราทร. การสร้างเครือข่ายการทำงาน: ข้อควรพิจารณาบางประการ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- ประเวศ วะสี. ชุมชนเข้มแข็ง ทูทางสังคมของไทย. หนังสือชุดชุมชนเข้มแข็ง ลำดับที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม และธนาคารออมสิน, 2541.
- เสาวลักษณ์ ขยทวีป. เครือข่ายสตรีทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร: คบไฟ , 2542.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. แผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560–2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2557.
- Hanson, E. “Education Administration and Organizational Behavior”. 5th ed. In C. Huxam (Ed.). Creating collaboration advantage. Boston : Pearson Education, 2003.
- Starkey, P. Networking for development. London, England : International Forum for Rural Transport and Development, 1997.

วารสาร

- นายคุณภาพ. Stakeholder Analysis การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย. วารสาร for Quality 145 (November 2009): 40–43.
- รัชตะ ตั้งศิริพัฒน์ และวิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย. วารสารวิชาการสาธารณสุข 12, 6 (พฤศจิกายน–ธันวาคม 2546): 865.
- Agranoff, R. Inside Collaborative Networks: Ten Lessons for Public Managers [Special issues]. Public Administrative Review 66(6) (December 2006): 56–65.
- Smith, J. & Priscilla W. Understanding the Different Faces of Partnering: A Typology of Public–Private Partnerships School Leadership and Management. School Leadership & Management 26, 3 (January, 2007): 249–298.

วิทยานิพนธ์

ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิชัย. รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ดุชนิพนธ์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558.

ศิรินันท์ ทับทิมเทศ. แนวทางที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการวิจัย

วิทยาศาสตร์. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2558.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
 แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาส่วนบุคคล
 เรื่อง แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศ
 ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

- 1) ท่านคิดว่าในปัจจุบันนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานต่างประเทศมีบทบาทด้านต่างประเทศที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันเพียงใด และมีสิ่งใดที่ยังต้องพัฒนา
- 2) ท่านมีความเห็นต่อการดำเนินการสร้างเครือข่ายด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาอย่างไร
- 3) ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาอย่างไร
- 4) ท่านคิดว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างประเทศในประเด็นความเท่าเทียมทางเพศ (Gender equality) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรประสานงานและเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานใดบ้าง และหน่วยงานนั้นมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด

ภาคผนวก ข.
ยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560–2564)

วิสัยทัศน์ (VISION)

“องค์กรที่เป็นเลิศในการส่งเสริม สนับสนุนงานฝ่ายนิติบัญญัติ”

พันธกิจ (MISSION)

“ส่งเสริมและสนับสนุนงานฝ่ายนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย”

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategy Issue)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การบริหารจัดการองค์กรที่ดีและมีประสิทธิภาพ
เป้าประสงค์ มีการบริหารจัดการองค์กรที่ดีและมีประสิทธิภาพ
กลยุทธ์

- ๑.๑ พัฒนาระบบด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล
- ๑.๒ พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ
- ๑.๓ พัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ
- ๑.๔ พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาความเป็นเลิศด้านกฎหมายและวิชาการ

เป้าประสงค์ที่ ๑ มีนักกฎหมายนิติบัญญัติที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

เป้าประสงค์ที่ ๒ มีองค์ความรู้ในงานด้านกฎหมาย วิชาการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติ
กลยุทธ์

- ๒.๑ พัฒนานักกฎหมายนิติบัญญัติให้มีองค์ความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ
- ๒.๒ พัฒนานักกฎหมายนิติบัญญัติให้มีความสามารถในการเปรียบเทียบกฎหมาย
ของประเทศไทยและต่างประเทศ
- ๒.๓ พัฒนานักวิชาการ (นิติกร/วิทยากร) ให้มีขีดความสามารถตรวจสอบความถูกต้อง
ของรูปแบบเนื้อหา และความเชื่อมโยงของกฎหมาย
- ๒.๔ พัฒนาระบบรับเรื่องร้องเรียนในกระบวนการนิติบัญญัติของวุฒิสภาให้มี
ประสิทธิภาพ
- ๒.๕ ส่งเสริมและพัฒนางานด้านกฎหมาย และวิชาการเพื่อตอบสนองการดำเนินการ
ของสมาชิกวุฒิสภา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้ก้าวหน้าและทันสมัย

เป้าประสงค์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ก้าวหน้า
ทันสมัย และครอบคลุมภารกิจของวุฒิสภา

กลยุทธ์

- ๓.๑ พัฒนาระบบและบำรุงรักษาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุน
ภารกิจของวุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพ
- ๓.๒ บูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนภารกิจของวุฒิสภา
และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- ๓.๓ การพัฒนานวัตกรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การประชาสัมพันธ์และการสร้างภาพลักษณ์องค์กร

เป้าประสงค์ ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายมีการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภา/
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กลยุทธ์

- ๔.๑ การบริหารจัดการข้อมูล เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- ๔.๒ การสร้างการรับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับวุฒิสภา/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผ่านช่องทางสื่อ
- ๔.๓ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสื่อมวลชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเป็นเลิศ

เป้าประสงค์ บุคลากรมีศักยภาพในการสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติ และสามารถตอบสนองความต้องการของวุฒิสภา/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

กลยุทธ์

- ๕.๑ พัฒนาบุคลากรให้เป็นไปตามที่องค์กรคาดหวังอย่างเป็นระบบและหลากหลาย
- ๕.๒ สร้างเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร
- ๕.๓ สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรและการบรรลุเป้าหมายขององค์กร
- ๕.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนคุณธรรมและความโปร่งใส

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๖ การพัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ

เป้าประสงค์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีการพัฒนาเครือข่ายด้านนิติบัญญัติกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ

กลยุทธ์

- ๖.๑ พัฒนาและขยายเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในประเทศ
- ๖.๒ พัฒนาและขยายเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศ

ค่านิยมหลัก (Core Value)

ค่านิยมของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะใช้คำว่า SENATE ซึ่งมีความหมายว่า วุฒิสภา มีรายละเอียดของเนื้อหาตามตัวอักษร ดังนี้

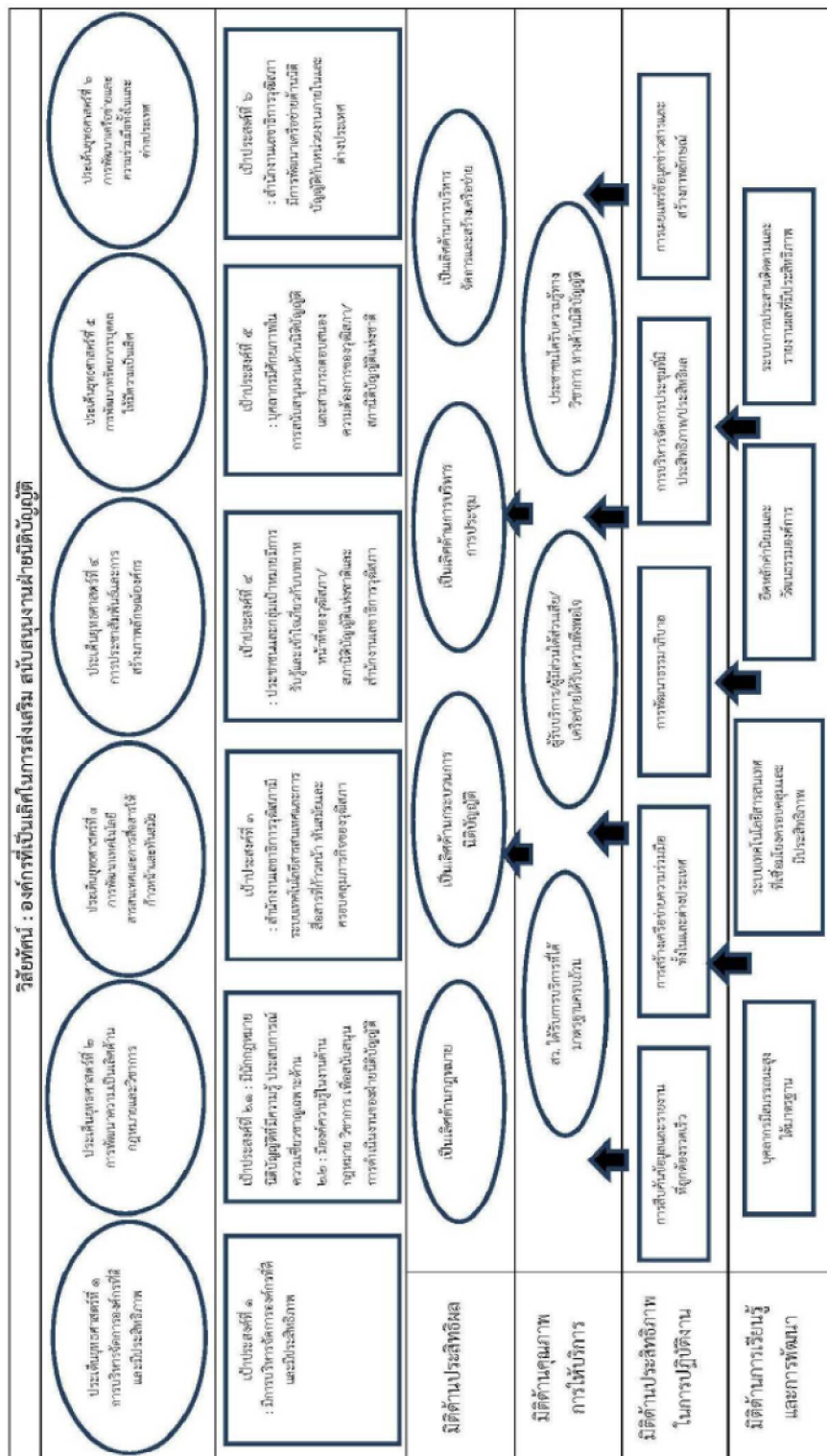
SENATE	ประกอบด้วย	
S	=	Service Mind จิตบริการ
E	=	Ethics จริยธรรม
N	=	Nation Interest เพื่อประเทศชาติ
A	=	Accountability สำนึกรับผิดชอบ
T	=	Team Work ทำงานเป็นทีม
E	=	Effectiveness ประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือทั้งในระดับประเทศ

ระดับยุทธศาสตร์		ระดับยุทธศาสตร์		ระดับโครงการ		ผู้รับผิดชอบ
เป้าประสงค์	ประเด็นท้าทาย	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด	โครงการ	
สำนักงานเลขาธิการมูลนิธิพัฒนา เครือข่ายด้านวิทย์-เทคโนโลยี กับหน่วยงานภายใน และต่างประเทศ	ประเด็นที่ ๑ การมีเครือข่ายความสัมพันธ์และความร่วมมือ เพื่อสนับสนุนด้านวิทย์-เทคโนโลยีกับหน่วยงานภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น	KPI ๑ : จำนวนเครือข่ายความสัมพันธ์กับสำนักงานเลขาธิการมูลนิธิพัฒนาที่เพิ่มขึ้นต่อปี	กลยุทธ์ที่ ๑.๑ พัฒนาและขยายเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในประเทศ	KPI ๑.๑ จำนวนกิจกรรมความร่วมมือกับเครือข่ายภายในประเทศ	โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านต่างประเทศกับเครือข่ายภายในประเทศ	ระดับยุทธศาสตร์ ที่ปรึกษา/รองเลขาธิการมูลนิธิพัฒนาที่กำกับดูแล - สำนักงานต่างประเทศ - สำนักงานต่างประเทศ - สำนักงานต่างประเทศ - สำนักงานบริหารทรัพยากรบุคคล - สำนักงานวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการมูลนิธิพัฒนา เครือข่ายด้านวิทย์-เทคโนโลยีกับหน่วยงานภายใน และต่างประเทศ	ประเด็นที่ ๑ การมีเครือข่ายความสัมพันธ์และความร่วมมือ เพื่อสนับสนุนด้านวิทย์-เทคโนโลยีกับหน่วยงานภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น	KPI ๑ : จำนวนเครือข่ายความสัมพันธ์กับสำนักงานเลขาธิการมูลนิธิพัฒนาที่เพิ่มขึ้นต่อปี	กลยุทธ์ที่ ๑.๑ พัฒนาและขยายเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในประเทศ	KPI ๑.๑ จำนวนกิจกรรมความร่วมมือกับเครือข่ายภายในประเทศ	โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านต่างประเทศกับเครือข่ายภายในประเทศ	ระดับยุทธศาสตร์ ที่ปรึกษา/รองเลขาธิการมูลนิธิพัฒนาที่กำกับดูแล - สำนักงานต่างประเทศ - สำนักงานต่างประเทศ - สำนักงานต่างประเทศ - สำนักงานบริหารทรัพยากรบุคคล - สำนักงานวิชาการ

ระดับยุทธศาสตร์		ระดับกลยุทธ์		ระดับโครงการ		ผู้รับผิดชอบ
เป้าประสงค์	ประเด็นท้าทาย	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด	โครงการ	
เป้าประสงค์ที่ ๒	การมีเครือข่ายความสัมพันธและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกประเทศ เพื่อสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติ	KPI ๒ : จำนวนเครือข่ายต่างประเทศที่มีความร่วมมือกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพิ่มขึ้นต่อปี	กลยุทธ์ที่ ๒.๒ พัฒนาและขยายเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศ	KPI ๒.๒ จำนวนกิจกรรมที่มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์เกี่ยวพันความร่วมมือของเครือข่ายต่างประเทศ	๒๒.๑ โครงการสร้างและพัฒนาความร่วมมือด้านนิติบัญญัติเครือข่ายภายในประเทศ ผู้รับผิดชอบ : - สำนักงานต่างประเทศ - สำนักงานศาลประเทศ - สำนักงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล ๒๒.๒ โครงการสร้างและพัฒนาความร่วมมือด้านวิชาการกับเครือข่ายต่างประเทศ ผู้รับผิดชอบ : - สำนักงานต่างประเทศ - สำนักงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล	ระดับกลยุทธ์ ที่ปรึกษา/รองเลขาธิการวุฒิสภา ที่กำกับดูแล - สำนักงานต่างประเทศ - สำนักงานศาลประเทศ - สำนักงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล
		KPI ๒ : จำนวนเครือข่ายต่างประเทศที่มีความร่วมมือกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพิ่มขึ้นต่อปี	กลยุทธ์ที่ ๒.๒ พัฒนาและขยายเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศ	KPI ๒.๒ จำนวนกิจกรรมที่มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์เกี่ยวพันความร่วมมือของเครือข่ายต่างประเทศ	๒๒.๑ โครงการสร้างและพัฒนาความร่วมมือด้านนิติบัญญัติเครือข่ายภายในประเทศ ผู้รับผิดชอบ : - สำนักงานต่างประเทศ - สำนักงานศาลประเทศ - สำนักงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล ๒๒.๒ โครงการสร้างและพัฒนาความร่วมมือด้านวิชาการกับเครือข่ายต่างประเทศ ผู้รับผิดชอบ : - สำนักงานต่างประเทศ - สำนักงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล	ระดับกลยุทธ์ ที่ปรึกษา/รองเลขาธิการวุฒิสภา ที่กำกับดูแล - สำนักงานต่างประเทศ - สำนักงานศาลประเทศ - สำนักงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล

แผนภาพที่ ๘ : แผนที่ยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวแก้วเกศร์ ถาวรพันธ์
วันเดือนปีเกิด	13 กรกฎาคม 2515
ประวัติการศึกษา	– รัฐศาสตรบัณฑิต (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) - จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย – M.A. (International Relations) - Northeastern Illinois University, U.S.A.
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2542	วิทยากร 4 กลุ่มงานประสานงานการวิจัย ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย
พ.ศ. 2544	วิทยากร 5 กลุ่มงานวิจัยและข้อมูล สำนักวิชาการ
พ.ศ. 2547	วิทยากร 6 กลุ่มงานวิจัยและข้อมูล สำนักวิชาการ
พ.ศ. 2549	วิทยากร 7 ว. กลุ่มงานวิจัยและข้อมูล สำนักวิชาการ
พ.ศ. 2549	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานวิชาการและการพัฒนา 7 ว. สำนักพัฒนาทรัพยากรบุคคล
พ.ศ. 2553	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานวิชาการและการพัฒนา 8 ว. สำนักพัฒนาทรัพยากรบุคคล
พ.ศ. 2559–ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา